

3172
55+05
G. COȘBUC

FIRE DE TORT

EDIȚIA XVI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201300930

2857

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ“, BUCUREȘTI

FIRE DE TORT

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M A M A

In vaduri ape repezi curg
Și vuet dau în cale,
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se'mpletesc
Cărări ce duc la moară —
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine 'ntr'o căscioară.

Tu torci. Pe vatra veche ard,
Pocnind din vreme 'n vreme,
Trei vreascuri rupte dintr'un gard,
Iar flacăra lor geme:
Clipește-abia din când în când
Cu stingerea 'n bătaie,
Lumini cu umbre-amestecând
Prin colțuri de odaie.

Cu tine două fete stau
 Și torc în rând cu tine:
 Sunt încă mici și tată n'au
 Și George nu mai vine
 Un basm cu pajuri și cu smei
 Incepe-acum o fată,
 Tu taci ș'ascuți povestea ei
 Și stai îngândurată.

Și firul tău se rupe des,
 Căci gânduri te frământă,
 Spui șoapte fără de 'nțeleș,
 Și ochii tăi stau țintă.
 Scapi fusul jos; nimic nu zici
 Când fusul se desfiră...
 Te uiți la el și nu-l ridici,
 Și fetele se miră.

...O, nu! Nu-i drept să te 'ndoești!
 La geam tu sari de-odată,
 Prin noapte-afară lung privești —
 „Ce vezi?“ întreb'o fată.
 „Nimic... Mi s'a părut așa!“
 Și jalea te răpune,
 Și fiecare vorbă-a ta
 E plâns de 'ngropăciune.

Intr'un târziu, nerădicând
 De jos a ta privire:
 „Eu simt că voi muri 'n curând,
 „Că nu-mi mai sînt în fire...

„Mai știi și eu la ce gândeam?
 „Aveți și voi un frate...
 „Mi s'a părut c'aud la geam
 „Cu degetul cum bate.

„Dar n'a fost el!... Să-l văd venind,
 „Aș mai trăi o viață,
 „E dus, și voi muri dorind
 „Să-l văd odată 'n față.
 „Așa vrea poate Dumnezeu,
 „Așa mi-e datul sorții,
 „Să n'am eu pe băiatul meu
 „La cap, în ceasul morții!“

Afară-i vânt și e 'nnoarat,
 Și noaptea e târzie;
 Copilele ți s'au culcat — © Cluj County University Library Cluj
 Tu, inimă pustie,
 Stai tot la vatră, 'nceet plângând:
 E dus și nu mai vine!
 Ș'adormi târziu cu mine'n gând,
 Ca să visezi de mine!

LUPTA VIETII

GAZEL

Copiii nu 'nțeleg ce vor:
A plânge-i cuminția lor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar lucrul cel mai laș în lume
E un bărbat tânguitor,

Nimic nu-i mai de râs ca plânsul
In ochii unui luptător,

O luptă-i viața; deci te luptă
Cu dragoste de ea, cu dor.

Pe seama cui? Ești un nemernic
Când n'ai un țel hotărîtor.

Tu ai pe-ai tăi! De n'ai pe nimeni
Te lupți pe seama tuturor.

E tragedie 'nălțătoare,
Când biruiți oștenii mor.

Dar sânt eroi de epopee,
Când brațul li-e biruitor.

Comediant e cel ce plânge,
Și-i un ne-om, că-i dezertor.

Ori care-ar fi sfârșitul luptei,
Să stai luptând, căci ești dator.

Trăesc acei ce vreau să lupte;
Iar cei fricoși se plâng și mor.

De-i vezi murind, să-i lași să moară,
Căci moartea e menirea lor.

ȘTEFĂNIȚĂ VODĂ

Cu grabnicele sărituri
A sprintenei lăcuste,
Apare-un cal, la cotituri
Nechiezul înpumatei guri
Speria tăcerea din păduri
Și pacea văii 'nguste.

In gura văii, lângă pod
Boierii stau cu frică:
Ei par o gloată de norod,
Pe cai pitici și plini de glod —
In scări temutul Voevod
Cu hohot se ridică.

Strângea de frâu și tremura,
Iar calul, ud de cale,
Pământu 'n loc îl frământa

Și spuma alb'o mărita
 Cu sânge roș ce picura
 Din strânsele zăbale.

„Când vrei să-i afli nu-i aduni!
 Boieri, nu vi-e rușine?
 Vă văd așa de-atâtea luni,
 N'aveți acasă cai mai buni?
 Ori cum? Boieri, sânteți nebuni?
 Vă bateți joc de mine?”

„E grea ocară ce ne-o faci“
 Spătarul îi răspunde,
 „Dar țara-i suptă de haraciu,
 De Greci nebuni și de Cazaci;
 Săracă țară, noi săraci,
 Și cai voinici, de unde?”

„N'ai bani de-un cal? Ia calul meu!“
 Boierii 'n tremurare
 Dau slujbe 'n gând lui Dumnezeu,
 Spătarul suflă des și greu,
 Se pipăe la cap mereu,
 Să vadă de-l mai are.

„Măria-Ta, vorbim și noi“,
 — „Ei las-o încurcată
 Vă văd așa de ruți și goi

De latră câinii după voi!
 Sânteți boieri, ori marțafoi?
 Spătare, hai odată!“

Și Vodă sare jos din șea,
 De frâu fugaru-și ține.
 Spătaru 'ngălbenit privea,
 Vedea ce e, și nu vedea,
 Spătarul asta n'o credea —
 Spătaru 'n urmă vine.

„Așa jupâne, ești cinstit;
 Și-al tău să fie darul.
 Dar frâul nu! Mi l-am oprit...“
 Și Vodă frâul l-a smîncit
 Și apoi cu frâul a lovit
 Poneiș în ochi fugarul.

Cu ochii 'nchiși și fulgerat
 De spaima loviturii,
 Să 'nalță roibu 'nviforat,
 S'asvârle 'n lături și turbat
 Ia câmpu 'n goană, îndreptat
 Spre râpele pădurii.

Se duce-orbiș fără stăpân,
 Cu vuet ca furtuna.
 Boierii 'ncremeniți rămân —

Iar coama calului păgân
Cu barba bietului bătrân
S'amestecă, sânt una.

„Boieri! Mai ziceți-mi apoi
Că Vodă nu v'ajută!
Sânteți săraci, flămânzi și goi;
Dar fiecărui dintre voi
Eu am să-i dau un cal de soiu,
Că'n grajd mai am o sută!“

SUB PATRAFIR

Părinte, eu mă 'nec din piept
Și n'am puteri de vorbă multă;
Cât voi putea vorbi m'ascultă
Să-ți spun în grabă tot și drept.
Aș vrea să 'ncep cu fapte bune,
Dar n'am făcut, ori le-am uitat
Și raiu 'n cap puțin mi-a stat,
Și-am fost și prost la numărat —
 Și n'am ce spune.

N'aveam nici vreme. Tata-i mort
Și mama-i cu copii, sărmana.
Ei de la mine-așteaptă hrana,
Și grija numai eu le-o port.
De-acum ei singuri să și-o poarte!
Mi-e milă de durerea lor,
De ei mi-e jale, nu că mor.
Dar cum e scris!... Că sunt dator
 Și eu c'o moarte.

Eu mă cunosc; sânt păcătos,
 Că prea am dus-o'n răs și'n glume...
 Prea drag mi-a fost să fiu în lume
 Și-am prea iubit ce-a fost frumos!
 Pe lângă vin voinicii roată,
 Și chiote pe deal în zori,
 Și ziua luncile cu flori,
 Și hora noaptea 'n șezători,
 Și viața toată!

Și mi-a plăcut în jurul meu
 Că văd flăcăi pe bătătură
 Și cobza cu isonu'n gură
 Să-mi zornăe zorind mereu.
 Să văd cum se cotesc șirete
 Pe-ascuns nevestele, și-aprins
 Să simt de peste brâu cuprins
 Trupșorul cel subțire 'ncins
 Al unei fete.

Păgân sunt par'că, nu creștin!
 Bisericos n'am fost, părinte,
 Dar rar, când mi-am adus aminte,
 M'am dus și eu ca să mă 'nehin.
 Eu am pe Dumnezeu în mine:
 Mereu îl simț, și-l văd mereu —
 Gâdesc așa! Mai știu și eu!
 Dar, taică, las'că Dumnezeu
 Va ști mai bine.

N'am dat în viață nimănui
 Prilej să-mi poarte dușmănie,
 Eu n'am putut să țin mânie
 Că n'am avut, părinte, cui,
 Măcar mi-au tot făcut-o unii!
 Și n'am fost slab și nici fricos:
 Pe opt ți-i dau grămadă jos —
 Dar m'am ferit să-mi fac ponos
 Cu toți nebunii.

Odată numai... P'un flăcău
 L-am dat de ziduri pentru-o fată...
 A doua zi a prins de-odată
 La plug în deal să-mi pară rău,
 Și nici la boi n'am dat mâncare
 Și 'n brazdă plugul l'am lăsat
 Și ca nebun am alergat
 Pe dealuri, pe flăcău să-l cat
 Să-i cer iertare.

Și nu mai știu... atâta-i tot,
 Ba, taică, stai! E cu vecinul.
 Pe palme, m'alinta creștinul
 Și drag m'avea ca pe-un nepot...
 Și eu i-am sărutat nevasta!
 El moș, ea o copilă-abia.
 Mi-a fost și milă, cum plângea,
 Și, Doamne, ochi frumoși ce-avea —
 Păcat e asta?

Dac-am uitat ceva să spun,
Mi-e martur Dumnezeu, părinte,
C'am spus ce mi-a venit în minte,
Și-oi spune tot, în fața Lui!
Ș'acum canon... îl știu anume?
A fost așa, și n'aș cârti!
Canon e că nu pot trăi!
Și 'ntr'altă lume n'o mai fi
Ca pe-astă lume.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S C A R A

Am găsit-o ieri în prun,
Dar — să nu grăbiți ocara!
I-am luat în pripă scara.
Ea mă 'njură: „Ești nebun?
Pune scara!“
„Dacă 'njuri, eu n'o mai pun!“

Mai la urmă pe-un cuvânt:
Să se lase sărutată
De atâtea ori de-odată
Câți fuștei la scară sânt.
Sărutată —
Lăudat fii, Tată sfânt!

„Unsprezece, spune ea;
Eu zic „bine“ pe credință:
Doar 'o fi având știință,

Scara câți fuștei avea,
 Pe credință —
 Asta e pierzarea mea!

Și-o sărut-mereu-mereu:
 Ori ce-ați spune, ori ce-ați face
 Nu știu cum, dar mie-mi place
 Să sărut — așa sunt eu!
 Ori ce-ați face,
 Doar' e dat de Dumnezeu!

Dar te uită! Azi mă duc
 Pe la ei, și iată scara!
 Vrând să pui la cale țara,
 N'am de lucru și m'apuc
 Să 'ntorc scara,
 Și când colo, stau năuc!

Dau să număr la fuștei.—
 Uite-i frate, doisprezece!
 Și-un cuțit prin piept îmi trece
 Implântat de mâna ei!
 Doisprezece,
 Iacă-mi moartea, dragii mei!

A greșit, îmi spuneți voi?
 Cum de n'a greșit să spuie
 Treisprezece? Să mai suie,

Nu să-mi faci mai vre-o doi!
Nu să-mi spuie
Că e Miercuri, când e Joi!

Zici că poate n'a știut
Când vorbea din prun cu mine?
Dar i-a numărat ea bine
Scoborându-i și-a tăcut!
Nu de mine,
Mi-e de dânsa, ce-a făcut!

M'a scurtat așa, știind!
Dacă-i fire mincinoasă,
Ce folos e, că-i frumoasă,
Maica mea, auzi! S'o prind
Mincinoasă!
N'o mai cred s'o văd murind!

B R A D U L

Bradul-mi spune bun cuvânt. —
„Să-i trimit?“ Mi-a spus: „Trimite-i!“
Tot m'am judecat cu mine:
Să dau bradului mai bine
Ori iubitei
 Crezământ?

„Nu-i trimite!“ zise ea.
„Că n'am zor să ies în lume.
„De-i trimiți, îi fac de-ocară,
„Că-i arunc pe uși afară —
„Scoată-mi nume
 Cât or vrea!

Am s'ascult de brad acum;
Fata minte cum îi vine.
Și trimit chiar astă-seară

Pețitori la ea s'o ceară —
 Rău ori bine,
 Tot un drum!

De-o fi brade să ghicești,
 Iți încred o bogăție:
 Leagăn am să fac din tine,
 Și-un copil — de-o fi cu bine —
 Ți-l dau ție
 Să mi-l crești!

De mă'nșeli, te fac la noi
 Poartă curții: să te-ajungă
 Câte rele pierzătoare,
 Să te bată ploi și soare,
 Să te 'mpungă
 Vaci și boi!

UNUL CA O SUTĂ

Uite, de-ar fi lege 'n țară
Să popim pe toți aceia
Cari fac vinului ocară
Și zoresc, că-i om nebun
Cine crede 'n hori și 'n fete ---
Eu pe cinstea mea vă spun :
De m'ați bate 'n toată ziua,
Nici de dascăl n'aș fi bun!

Insă, de-ar ieși vre-o lege
Că nevestele de-acuma
Nu bărbații vor alege
Pe primar, și că-i iertat
Să se caute vrednicia
Numai după sărutat:
De v'ați pune 'n cap cu toții
Eu aș fi primar în sat!

PAȘA HASSAN

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe Vodă-l zărește călare trecând
Prin șiruri, cu fulgeru 'n mână.
In lături s'asvârle oștirea păgână,
Căci Vodă o'mparte, cărare făcând,
Și 'n urmă-i se 'ndeasă, cu vuet curgând,
Oștirea română.

Cu tropote roibii de spaimă pe mal
Rup frânele 'n sbucium și saltă;
Turcimea 'nvrăjbită se rupe de-olaltă
Și cade 'n mocirlă, un val după val,
Iar fulgerul Sinan, isbit de pe cal,
Se 'nchină prin baltă.

Hassan de sub poala pădurii acum,
 Lui Mihnea-i trimite-o poruncă:
 In spatele-oștirii muntene s'aruncă
 Urlând lancierii, prin flinte și fum,
 Dar pașa rămâne alături de drum,
 Departe de luncă.

Mihai îl zărește și-alege vre'o doi,
 Se 'ntoarce și pleacă spre gloată.
 Ca volbura toamnei se 'nvârte el roată
 Și intră 'n urdie ca lupu 'ntre oi,
 Și-o frânge de grabă și-o bate 'napoi
 Și-o vântură toată.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hassan de mirare e negru-pământ;
 Nu știe de-i vis, ori aeve-i,
 El vede cum sboară flăcăii Sucevei,
 El vede că Bogdan e suflet de vânt
 Și 'n față-i puterile Turcilor sânt
 Tăriile plevei.

Dar iată-l! E Vodă, ghiaurul Mihai! —
 Aleargă năvală nebună,
 Imprăștie singur pe câți îi adună,
 Cutreeră câmpul, tăind de pe cai —
 El vine spre pașă: e groază și vai, —
 Că vine furtună.

„Stai pașă, o vorbă de-aproape să-ți spun
Că nu te-am găsit nicăirea —“

Dar pașa-și pierduse și capul și firea!
Cu frâul pe coamă el fuge nebun,
Că 'n ghiară de fiară și 'n gură de tun
Mai dulce-i pieirea.

Sălbatecul Vodă e 'n zale și 'n fier.
Și zalele-i zuruie crunte,
Gigantică poart' o cupolă pe frunte,
Și vorba-i e tunet, resufletul ger,
Iar barda din stânga-i ajunge la cer,
Și Vodă-i un munte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Stai pașă! Să piară azi unul din noi“.
Dar Pașa mai tare zorește:
Cu scările 'n coapse fugaru-și lovește
Și gâtul i-l bate cu pumnii-amândoi;
Cu ochii de sânge, cu barba vâlvoiu
El sboară șoimește.

Turbanul îi cade și-l lasă căzut;
Iși rupe cu mâna vestmântul,
Că 'n largile-i haine se 'mpiedică vântul,
Și lui i se pare că 'n loc e ținut;
Aleargă de groaza pieirii bătut,
Mănâncă pământul.

Și-i dârdâe dinții și-i galben pierit!
Dar Alah din ceruri e mare!
Și Alah scurtează grozava-i cărare,
Căci pașa-i de taberi aproape sosit!
Spahiii din corturi se 'ndeasă grăbit
Să-i dea scăpare.

Și'n ceasul acela Hassan a jurat
Să zacă de spaimă o lună.
Văzut-au și Beii că fuga e bună
Și bietului pașă dreptate i-au dat
Căci Vodă ghiaurul în toți a băgat
O groază nebună.

NOI VREM PĂMÂNT

Flămând și gol, făr' adăpost,
Mi-ai pus pe umeri cât ai vrut,
Și m'ai scuipat și m'ai bătut
 Și câne eu ți-am fost!
Ciocoi pribeag, adus de vânt,
De ai cu iadul legământ
Să-ți fim tot câni, lovește 'n noi!
Răbdăm poveri, răbdăm nevoi
Și ham de cai și jug de boi:
 Dar vrem pământ!

O coaje de mălai de ieri
De-o vezi la noi, tu ne-o apuci,
Băieții tu 'n război ni-i duci,
 Pe fete ni le ceri.
Injuri ce-avem noi drag și sfânt,
Nici milă n'ai, nici crezământ!

Flămânzi copiii 'n drum ne mor
 Și ne sfârșim de mila lor —
 Dar toate le-am trăi ușor
 De-ar fi pământ!

De-avem un cimitir în sat
 Ni-l faceți lan, noi boi în jug,
 Și 'n urma lacomului plug
 Es oase și-i păcat!
 Sunt oase dintr'al nostru os:
 Dar ce vă pasă! Voi ne-ați scos
 Din case, goi în ger și 'n vânt,
 Ne-ați scos și morții din mormânt —
 O, pentru morți și-al lor prinos
 Noi vrem pământ!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și-am vrea și noi, și noi să știm
 Că ne-or sta oasele 'ntr'un loc,
 Că nu-și vor bate-ai voștri joc,
 De noi, dacă murim.
 Orfani și cei ce dragi ne sânt
 De-or vrea să plângă pe-un mormânt,
 Ei n'or ști 'n care șanț zăcem,
 Căci nici pentr'un mormânt n'avem
 Pământ — și noi creștini sântem!
 Și vrem pământ!

N'avem nici vreme de 'nchinat,
 Căci vremea ni-e în mâini la voi;
 Avem un suflet încă 'n noi
 Și par'că l-ați uitat!

Ați pus cu toți jurământ
 Să n'avem drepturi și cuvânt:
 Bătăi și chinuri, când țipăm,
 Obezi și lanț, când ne mișcăm
 Și plumb, când istoviți strigăm
 Că vrem pământ!

Voi ce-aveți îngropat aici?
 Voi grâu? Dar noi strămoși și tați,
 Noi mame și surori și frați!
 In lături, venetici!
 Pământul nostru'i scump și sfânt,
 Că el ni-e leagăn și mormânt:
 Cu sânge cald l-am apărat,
 Și câte ape l-au udat
 Sânt numai lacrimi ce-am vărsat —
 Noi vrem pământ!

N'avem puteri și chip de-acum
 Să mai trăim cerșind mereu,
 Că prea ne schingiuiesc cum vreu
 Stăpâni luați din drum!
 Să nu dea Dumnezeu cel sfânt,
 Să vrem noi sânge, nu pământ!
 Când nu vom mai putea răbda,
 Când foamea ne va răscula,
 Hristeși să fiți, nu veți scăpa
 Nici în mormânt

H A F I S

De știi tu, băiete, să bei și să taci,
Haid, vino cu mine!
Ia cupa cea largă și-ai grijă ce faci,
Ascunde-o bine.
Căci Mufti ni-o vede și Mufti ni-o ia,
Și Mufti la urmă să pune și-o bea —
Și dăm de rușine!

In strada cea strâmtă e cârciumă 'n fund;
Ghiaurii beau bine;
Când merg eu pe-acolo, ghiaurii s'ascund,
Cu spaimă, de mine.
Eu beau câte-o cană, beau două, ba trei;
Eu singur beau zece, de vorbă cu ei,
Și-i fac de rușine.

Imi zice ghiaurul : „Bătrâne poet,
 Ia spune-mi, e bine?
 Eu știu, că e vinul oprit de profet!“
 — Oprit e, creștine!
 Dar nu e mirare, că eu îl iubesc;
 Mirarea-i, că unii de-ai voștri-l hulesc,
 Și-aceasta-i rușine!“

Ghiaurii au haine lipite pe ei;
 De dâșii e bine;
 Bei vinul, și Mufi nu 'ntreabă „ce bei?“
 Dar alta-i la mine!
 Ulciorul plin, unde să-l pot eu dosi?
 Dar haina-mi e largă — mai largă de-ar fi.
 Că scap de rușine!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De știi tu, băiete, să bei și să taci,
 Haid, vino cu mine:
 Al meu să rămâie de-i rău ce tu faci,
 Și-al tău, de-i un bine!
 Ah, turbure-i Doamne, impulsul sorbet,
 Și limpede-i vinul oprit de profet —
 Alah! Mi-e rușine...

VOICHIȚA LUI ȘTEFAN

Doamna lângă Ștefan vine,
Blândă'n vorbe și 'n purtat:
„Doamne, iar ești supărat?“
— Sunt, Voichiță, pentru tine!“
Zăpăcită Doamna sta
Și 'nflorită de rușine:
„Ce-am făcut, Măria-Ta?“

„Tu?... Nimic!“ Și Vodă strânge
Mâna Doamnei gânditor,
„Șerpîi-și au culcușul lor...
Ah, Voichițo, cum aș plânge!
Rău ca Radu nimeni nu-i:
Uite 'n pumni așa aș frânge
Gât de lup cum e al lui!“

Doamna i-a pătruns cuvântul,
 Până 'n suflet i-a pătruns.
 El tăcea, ea n'a răspuns.
 Noapte e, și bate vântul,
 Și prin noapte, cu vr'o doi
 Tari să bați cu ei pământul,
 Pleacă Ștefan la război.

Dintr'acelaș ceas Voichița
 Nu s'a mai oprit din plâns,
 Brâu pe trup ea n'a mai strâns,
 Nu și-a mai gătit cosița.
 In genunchi, c'un dor păgân
 Ea sărută iconița
 Maicii-Domnului, din sân.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Unu-i soț, iar altu-i tată,
 Pentru care se ruga?
 Zile 'ntregi ea se lupta
 De fiori cutremurată;
 Când avea pe soț în gând
 Ea se pomenea deodată,
 Pe părinte blestemând

Ah! de-ar fi un zid 'n nori!
 Intre dâșii, până 'n nori!
 Și prin plâns adeseori
 Ii părea, că ei o chiamă

Să-i împace! Ea, dar cum?
 Pe ea cine-o bagă 'n seamă?
 Prutul să-l oprești din drum!

Și 'ntr'o zi, sătui de sânge,
 Eată-i, Moldovenii vin
 Sufletul de milă plin,
 Al Voichiței cum se frânge:
 Pentru soțul ei dorit
 Râde veselă, și plânge
 Pentru'un tată biruit.

Ea cu pași grăbiți pornește
 Să'și cuprindă soțu 'n prag;
 Ochii-i stinși s'aprind de drag.
 Ștefan însă ocolește
 Ochii Doamnei, e pripit.
 Iar Voichița nu 'ndrăznește
 Nici să-i zică „bun sosit“.

„Tu mă știi, Voichițo, bine!
 Neamul vostru-i neam de hoți,
 Și-i voiu dușmăni pe toți,
 Cum te dușmănesc pe tine.
 Am să-i curm pe-ai tăi de veci —
 Nu mai poți trăi cu mine:
 Tu ai mamă, poți să pleci“.

Doamna 'ngălbenind scoboară
 Ochii umezi în pământ,
 Făr' a zice vr'un cuvânt.
 Iese-apoi. I-a spus-o doară
 Și-a durut-o ce i-a spus —
 Un altar ce se doboară
 Când vin trăsnete de sus!

Și rămas acum Viteazul
 Singur în iatac, și-a pus
 Capu 'n mâini, pe gânduri dus.
 El și-a potolit necazul —
 Dar pe Doamnă o iubea!
 Și 'ngropând în coif obrazul
 Ștefan Vodă-acum plângea!!

D O I N A

Copilo, tu ești gata
De-a pururea să plângi!
Și când ești tristă, Doino, Digitized by Library Cluj
Tu inima ne-o frângi.
Dar nu știi cum, e bine
Când plângi, că 'n urma ta
Noi plângem toți, și-amarul
Mai dulce ni-e așa.
Și toate plâng cu tine
Și toate te 'nțeleg
Că 'n versul tău cel jalnic
Vorbește-un neam întreg.

Pe fete 'n faptul serii
Le 'ntâmpini la izvor,
Tu singură stăpână
Pe sufletele lor,

Le 'nveți ce e iubirea
 Și râzi cu ochi șireți,
 De-odat' apoi te 'ntuneci
 Și cântece le'nveți:
 Să cânte ziua 'n luncă
 Și seara când se 'ntorc,
 Când triste 'n pragul tinzii
 Stau singure și torc.

Când merg flăcăi la oaste,
 Cu lacrimi tu-i petreci
 Și stai cu ei, ți-e milă
 Să-i lași pustii, să pleci,
 Cântând le-aduci aminte
 De-o fată din vecini,
 De mame și de-ogorul
 Umplut acum de spini.
 Și când i-omoară dorul
 Și 'n jurul tău se strâng,
 Pui fluierul la gură
 Și cânți, iar dânșii plâng.

E plin de oameni câmpul,
 Tu, Doino, 'n rînd cu ei.
 Moșnegi și oameni tineri
 Și tinere femei
 Adună fânu 'n stoguri
 Și snopi din spice fac —
 Din scutece copilul
 Când plînge 'n săhăidac

Te duci, și-l joci pe brațe
 Și-l culci apoi pe sân
 Și-i cânti s'adoarmă 'n umbra
 Căpițelor de fân.

Din văi tu vezi amurgul
 Spre culmi înaintând,
 Pe coaste — auzi pâraie
 Prin noapte sgomotând,
 Și-ascuți ce spune codrul
 Când plânge ziua 'n cet:
 Ah, toate Doino, toate
 Te fac să fii poet.
 Și, singură cu turma,
 Privind pierdută'n zări
 Spui munților durerea,
 Prin jalnice cântări.

Pe deal Românul ară
 Slăbit de-amar și frânt,
 Abia'și apasă fierul
 In umedul pământ.
 Tu-l vezi sărman, și tremuri
 Să-l mângâi în nevoi
 Și mergi cu el alături
 Cântând pe lângă boi,
 Iar bieții boi se uită
 Cu milă la stăpân —
 Pricep și ei durerea
 Sărmanului Român.

Eu te-am văzut odată
 Frumoasă ca un sfânt,
 În jur stăteau bătrânii
 Cu frunțile 'n pământ
 Cântai ca 'n vis de-o lume
 Trăită 'n alte vremi,
 De oameni dragi, din groapă
 Pe nume vrând să-i chemi.
 Și 'ncet din vreme 'n vreme
 Bătrânii 'n jur clipeau
 Și mânicile hainei
 La ochi și le puneau.

Dar iată. Cu ochi tulburi
 Tu stai între voinici,
 Te văd cum juri și blastemi
 Și pumnii ți-i ridici!
 Pribegi de bir și clacă
 Copii fără noroc,
 Tu-i strângi în codru noaptea
 Sub brazi pe lângă foc.
 Și cânti cu glas sălbatic,
 Și 'n jur ei cântă 'n cor
 Cântări întunecate
 Ca sufletele lor.

Când știi haiduci în codru,
 Te prinzi cu ei fărțat,
 Le-arăți poteci ascunse,
 Pe stânci le-așterni tu pat.

Când pun picioru 'n scară,
 Ții roibul lor de frâu;
 Grăbit, când prind ei pușca,
 Scoți plumbii dela brâu;
 Iar când ochesc, cu hohot
 Tu râzi, căci plumbii moi
 S'au dus în piept deadreptul
 Spurcatului ciocoi.

Ai tăi sântem! străinii

Te-ar pierde de-ar putea! -- Si totusi te lasa
 unora din noi sa

Dar când te-am pierde, Doino,

Ai cui am rămânea? -- al tuturor si de noi
 din noi canta un cant --

Să nu ne lași iubito,

De dragul tău trăim;

Săraci suntem cu toții

Săraci, dar te iubim!

Rămâi, că ne ești Doamnă

Și lege-i al tău glas,

Invață-ne să plângem

C'atât ne-a mai rămas.

L A P A Ș T I

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prin pomi e ciripit și cânt,
Văzduhu-i plin de-un roșu soare
Și salciile 'n albă floare —
E pace 'n cer și pe pământ.
— Răsufnul cald al primăverii
Adus-a zilele 'nvierii.

Și cât e de frumos în sat!
Creștinii vin tăcuți din vale
Și doi de se 'ntâlnesc în cale
Iși zic: Hristos a înviat!
Și râde-atâta sărbătoare
Din chipul lor cel ars de soare.

Și-un vânt de-abea clătinător.
 Șoptește prin văzduh cuvinte;
 — E glasul celor din morminte,
 E sgomotul sburării lor!
 Și pomii frunțile-și scoboară
 Că Duhul sfânt prin aer zboară.

E liniște. Și din altar
 Cântarea 'n stihuri repetate
 Departe până 'n văi străbate —
 Și clopotele cântă rar:
 Ah, Doamne! Să le-auzi din vale
 Cum râd a drag și plâng a jale!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Biserica pe deal mai sus,
 E plină astăzi de lumină,
 Că 'ntreaga lume este plină
 De-acelaș gând, din cer adus:
 În fapta noastră ne e soarta
 Și viața este tot, nu moartea.

Pe deal se sue 'ncetișor
 Neveste tinere și fete,
 Bătrâni cu iarna vieții 'n plete;
 Și 'ncet, în urma tuturor,
 Vezi șovăind câte-o bătrână
 Cu micul ei nepot de mână...

Ah, iar în minte mi-ai venit,
Tu, mama micilor copile!
Eu știu că și 'n aceste zile
Tu plângi pe-al tău copil dorit!
La zâmbet cerul azi ne chiamă
Sânt Paștile! Nu plânge mamă!

S E A R A

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ai durat prin aer punte
Din fâșii de foc: te-ai dus
Tot mai sus și tot mai sus.
Stai acum pe-un vârf de munte
Și-ți întoreai senina frunte
Spre Apus.

Roșii, ca o lună nouă,
Ai tu hainele subțiri,
Lungi și fără 'mpodobiri,
Iar pe tâmplele- amândouă
Porți, strălucitori de rouă,
Trandafiri.

Ochii-i ții la soare țintă,
 Și cu ochii tu-l desmerzi:
 E flăcău și-acum îl pierzi,
 Și ți-e drag, și stai ca frântă...
 El s'a dus, și jalnic cântă
 Codrii verzi.

Umed aer te 'mpresoară.
 Și 'n durerea ta atunci
 Rupi cununa și-o arunci:
 Roșii flori prin aer sboară
 Desfoiate, ca să moară
 Jos prin lunci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Plângi acum. Te-a 'nvins iubirea!
 Albe lacrimi cad pe flori,
 Și pe frunze, când scobori
 Plânsă către văi privirea.
 Și-o să plângă toată firea
 Până 'n zori.

Te-a cuprins necaz de-odată
 Și din ochi cu ciudă strângi,
 Par'e'ai vrea să rupi, să frângi,
 Să-ți răsbuni, frumoasă fată,
 Par'că lumea-i vinovată
 Că tu plângi!

De pe turn — ce-i el de vină?
 Aurul tu ni-l despoi;
 De pe ape iai apoi
 Ce-i argint și ce-i lumină!
 Codrii, tu de ciudă plină,
 Ni-i lași goi.

Fluturii de prin vâlcele
 Tu-i ascunzi acum cu zor;
 Culci în cuiburile lor
 Veselele rândunele,
 Și pe ușa dragii mele
 Pui zăvor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar în urmă, răsbunată,
 Moartea cum o simți venind,
 Cu mânie tresărind
 Scuturi fruntea 'ntunecată
 Și-atunci pletele-ți de-odată
 Se desprind.

Peste brațele rotunde,
 Peste pieptul tău frumos,
 Ca un rîu întunecos,
 Părul ți se varsă 'n unde
 Și din creștet el te-ascunde
 Până jos.

Cu mișcări nespuse de line
Tu te'nalți apoi spre cer;
Văi și lunci și toate pier —
Neagră 'n urmă-ți Noaptea vine
Fâlfâind din aripi pline
De mister.

MINCIUNA CREȘTINILOR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Proconsulul îi judeca
In largul tribunal din piață.
Avea doi popi creștini în față.
Un scriitor din ceata sa
S'a ridicat ca să cetească
Dovezi și vorbe ce s'au spus
De cei ce cred într'un Isus
Și despre legea creștinească.

„Ei sânt o seamă de Judei
„Răutăcioși din cale-afară,
„Cu ceilalți Judei din țară
„Se gâlcevese ca de-obicei,

„Ei au un zeu, dar fără nume;
 „Ei râd când noi jurăm pe zei —
 „Iar a muri, așa zic ei,
 „E cel mai mare bun din lume!“

A răs proconsulul. „De-l vor,
 „Să fie-al lor de-acuma bunul!
 „Dar știi, că n’o să-l vrea nici unul
 „Căci e minciună spusa lor;
 „Hristos muri ’n groază silă,
 „Dar nu de bună-voia lui —
 „Ei de ’ndărătnici spun ce nu-i,
 „Și de ’ndărătnici nu mi-e milă“!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar iată, până când în chin
 Se svârcolesc cei doi pe roată,
 Alți doi se deslipesc din gloată
 Și ’n fața judecății vin.
 „Omoară-ne!“ — „Vă ’nșeală gândul
 „Că mă siliți la crezământ!
 „Dar nu vă cred, și gata sânt
 „Să vă omor pe toți dearîndul“.

O ’ntreagă ceată din popor
 Spre tribunal acum pășește.
 Mirat proconsulul privește:
 Sunt ei nebuni, ori moartea lor

E 'ntr'adevăr credință vie?
 „Mințiți!“ Și-aruncă pumnii 'n sus.
 „A fost un mincinos Isus...
 „Câți vreau să moară, deci, să vie!“

Dar când văzu că dânșii vin
 Mulțime multă, să-i omoare,
 De-abia se ține pe picioare
 De multă furie-Antonin.
 „Pornesc pe capul meu, nebunii...
 Voi moartea dela mine-o vreți?
 Ah ticăloșilor n'aveți
 Destule râpi, destule funii?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

El dă un semn. Și-un grabnic stol
 De călăreți isbesc poporul...
 „Ei știu că e păcat omorul,
 De-aceia mor... Să-mi faceți gol
 In jurul meu! O simt eu bine,
 Că moartea-i singurul lor țel,
 Iar ei trăiesc c'un gând mișel:
 Să facă toți călău din mine!“

Și 'n lături se asvârl acum
 Cu vuet îngrozit păgânii,
 „A, iată-i! Mi s'adună câinii,
 Stau blânzi și nemișcați în drum

Să-i calce caii... mor grămadă...
Lovîți-i dar și-i spânzurați...
— Și cânilor mîncare-i dați
Și-i jupuiți de vii pe stradă!

„Ei cred ce spun! Dar vreau să dau
De ei societății seamă —
Tot rău-i stînjenit de teamă,
Și team'acești nemernici n'au!
Cînd n'are zei această gloată,
Ce crime poate face ea!
Și cînd pedeapsa cea mai grea
E pentru ei nimica toată!“

IN MIEZUL VERII

O fâșie nesfârșită
Dintr'o pânză pare calea,
Printre holde rătăcită,
Toată culmea-i adormită
Toată valea.

Liniștea-i deplin stăpână
Peste câmpii arși de soare,
Lunca-i goală; la fântână
E pustiu; și nu se 'ngână
Nici o boare.

Numai zumzetul de-albine,
Fără 'ncepere și-adaos,
Curge 'ntruna, par'că vine
Din adânceul firii pline
De repaos.

Și cât vezi în depărtare
 Viu nimic nu se ivește,
 Iată însă, colo 'n zare,
 Mișcător un punct răsare
 Și tot crește.

Poate-i vr'un bătut de soartă,
 Care-aleargă pe câmpie
 Intr'atâta lume moartă
 Dor îl mână, griji îl poartă,
 Domnul știe!

Poți acum să-l vezi mai bine —
 E femeie, o sărmană,
 Strâns la piept în scutec ține
 Un copil, și 'n sânge ea vine,
 Vine 'n goană.

De călduri dogoritoare,
 Foc aprins îi arde chipul;
 Un cuptor e roșul soare,
 Și cărbune sub picioare
 E nisipul.

Când ajunge la fântână,
 Jos pe-o pajiște săracă
 Pune-odorul ei. Din mână
 Saltă cumpăna bătrână
 Și se pleacă.

Scârțâind, din nou ea crește;
 Mama toarnă cu tot zorul
 Apă 'n pumni, apoi grăbește
 La copil și-i răcorește
 Obrăjorul.

Bea apoi și ea pe fugă,
 Merge iarăș după asta
 La copil și-i dă să sugă;
 Frânt-așa, pe-o buturugă
 Stă nevasta.

Și e liniște pe dealuri
 Ca 'ntr'o mănăstire arsă:
 Dorm și-arinii de pe maluri
 Și căldura valuri valuri
 Se revarsă.

Nici un nor văzduhul n'are
 Foc sub el să mai ascunză;
 Nici o pasăre n'apare,
 Nu se mișcă 'n larga zare
 Nici o frunză.

Singur vântul, colo, iată,
 Adormise la răcoare
 Sub o salcie plecată —
 Somnuros în sus el cată
 Către soare.

Mai e mult! Și ca să-i fie
Scurtă vremea, până pleacă,
El se uită pe câmpie,
Flueră și nu mai știe
Ce să facă.

Dar de-odată se oprește:
Peste ochi își pune-o mână
Și zâmbind copilărește
Curios și lung privește
Spre fântână.

IARNA PE ULIȚĂ

A 'nceput de eri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat,
Norii s'au mai răsbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe râu e numai fum.
Vântu-i liniștit acum,
Dar năvalnic vuet vine
De pe drum.

Sânt copii. Cu multe sănii,
De pe coastă vin țipând
Și se 'mping și sar râzând;
Prin zăpadă fac mătăanii,
Vrând-nevrând.

Gură fac ca roata morii;
 Și de-avalma se pornesc,
 Cum prin gard se gâlcevesc
 Vrăbii gureșe, când norii
 Ploi vestesc.

Cei mai mari acum din sfadă
 Stau pe 'ncăerate puși —
 Cei mai mici, de foame-aduși,
 Se scâncesc și plâng grămadă
 Pe la uși.

Colo 'n colț acum răsare
 Un copil, al nu știi cui,
 Largi de-un cot sânt pașii lui,
 Iar el mic, căci pe cărare
 Par'că nu-i.

Haina-i măturând pământul
 Și-o târăște-abea, abea:
 Cinci ca el încap în ea,
 Să mai bată, soro, vântul
 Dac' o vrea!

El e sol precum se vede,
 Mă-sa l-a trimis în sat,
 Vezi, de-aceea-i încrunțat,
 Și s'avântă, și se crede
 Că-i bărbat.

Cade 'n brânci și se ridică
 Dând pe ceafă puținel
 Toată lâna unui miel:
 O căciulă mai voinică
 Decât el.

Și tot vine, tot înoată,
 Dar de-odată, cu ochi vii,
 Stă pe loc — să mi te ții!
 Colo, sgomotoasă, gloată
 De copii!

El degrabă 'n jur chitește
 Vr'un ocol căci e pierdut,
 Dar copiii l-au văzut —
 Toată ceata năvălește
 Pe 'ntrecut.

„Uite-i mă, căciula, frate,
 Mare cât o zi de post —
 Aoleo ce urs mi-a fost!
 Au sub dânsa șapte sate
 Adăpost!“

Unii-l iau grăbit la vale,
 Alții 'n glumă parte-i țin —
 Uite-i, fără pic de vin
 S'au jurat să'mbete 'n cale
 Pe creștin.

Vine-o babă 'ncet pe stradă
 In cojocul rupt al ei
 Și încins cu sfori de tei.
 Stă pe loc acum, să vadă
 Și ea ce-i.

Ș'oterește rău bătrâna
 Pentru micul Barba-cot.
 „Ați înebunit de tot —
 Puiul mamei, dă-mi tu mâna
 Să te scot!

Ci-că vrei să stingi cu paic
 Focul când e 'n clăi cu fân,
 Și-apoi ziei că ești Român!
 Biata bab'a 'ntrat în laie
 La stăpân.

Ca pe-o bufniță'o 'nconjoară
 Și-o petrec cu chiu cu vaiu,
 Și se țin de dânsa seaiu,
 Plină-i strimta ulicioară
 De alaiu.

Nu e chip să-i faci cu buna
 Să-și păzească drumul lor!
 Râd și sar într'un picior
 Se 'nvârtesc și țipă 'ntr'una
 Mai cu zor.

Baba și-a uitat învățul:
 Bate, 'njură, dă din mâni:
 „Dracilor, sânteți păgâni?
 Maica mea! Să stai cu bățul
 Ca la câni!“

Și cu bățul se 'nvârtește
 Ca să-și facă 'n jur ocol;
 Dar abia e locul gol,
 Și mulțimea năvălește
 Iarăș stol.

Astfel tabăra se duce
 Lălăind în chip avan:
 Baba 'n mijloc University Library Cluj căpitan
 Scuiță 'n sân și face cruce
 De satan.

Ba se răscolesc și câinii
 De prin curți și sar la ei.
 Pe la garduri ies femeii,
 Se urnesc mirați bătrânii
 Din bordei.

„Ce-i pe drum atâta gură?“
 „Nu-i nimic. Copii ștregari“.
 — „Ei auzi! Vedea-i-aș mari,
 Par'că trece-adunătură
 De Tătari!“

FLĂCARI POTOLITE

E cald. De drum îndelungat
Picioarele de-abia-l mai țin,
Și-i cale până 'n sat!
El e flămând și e 'nsetat
Și-i slab, că e bătrân.

Tot da către fântână zor.
Sub teiu, la margine de drum,
S'oprise pe rezor,
Aici la loc răcoritor
Sfârșit stetea acum.

Pe-acelaș drum de soare plin
Veneau doi inși: îngârbovit
Un moș cu umblet lin,
Și-o copiliță. S'au oprit
Sub teiu, lângă străin.

Și-au dat binețe și-au tăcut.
 Străinul par'că se gătea
 Să plece, și-ar fi vrut
 Să fugă dac'ar fi putut —
 Și sta și se gândea.

Intr'un târziu el a 'ntrebat,
 Privind așa pe deal, răsleț:
 „Depart-e-i până 'n sat?
 Să nu vā fie cu bănat —
 Intreb, că sânt drumeț“

„Când ești voinic ți-e dealu 'ntins
 Ca șesul ici... dar pentru noi
 E drum cu dinadins“.
 Și-au stat tăcuți, că i-a cuprins
 O jale pe-amândoi.

Și iarăș a 'nceput cuvânt
 Străinul, tremurat și rar,
 Uitându-se 'n pământ:
 Am mai umblat pe-aici... dar sânt
 Amar de ani, amar.

„Știam și oameni...“ El și-a dus
 Pe tâmple mâna 'ngândurat:
 „Ședea pe vale 'n sus...
 „Ion al Anei... ci-că Rus
 Din moși; I-or fi 'ngropat?“

„Ion al Anei... L-ai știut...
 E mort de-un veac! Și bun creștin,
 Tot cinste ne-a făcut.
 Dar multe, Doamne, l-au bătut
 I-a fost paharul plin“.

„Era bogat“ — „Era. Și-a fost
 Cuminte om; dar nu știu cum,
 Așa i-a mers de prost.
 E rău, când anu 'ntreg ți-e post,
 Și masa când ți-e 'n drum.

„Nevasta i-a murit; și-apoi
 I-a ars și casa; i-a trăsnit
 De-odată patru boi.
 Trăia la praguri, și 'n nevoi
 Că'n urm' a 'nebunit“.

„Nebun, din ce? — „Cuvântul meu
 Și-al altora, e svon prin sat;
 Dar știe Dumnezeu!
 Din multe toate, — zic și eu,
 Dar, urma, din băiat“.

„Era mișel?“ — „Ba nu de loc;
 Dar singur el a tot zorit
 Să-și bage capu 'n foc:
 S'omoare pe-un flăcău la joc —
 Și-i dus de-atunci, fugit“.

„E dus de-atunci... Dar ce-au avut?“
 — „O fată... vezi, că n'are rost
 Să spun dela 'nceput.
 Nimicuri... ei!... și ce-a făcut
 Destul de rău a fost.

De frica ocnei s'a răsnit,
 Și-i dus de-atunci. Mai știi și eu!
 Așa i-a fost menit.
 Dar bun băiat! De-o fi murit
 Să-l ierte Dumnezeu“.

Străinul par'că n'auzea
 Cuvintele; pe gânduri dus,
 Sta piatră și tăcea.
 De-odată, par'că fără a vrea
 Ridică ochii 'n sus.

„Nepoată ți-e?“ Și-a arătat
 Spre fată. — „Cresc copii și eu
 E mă-sa colo 'n sat,
 Dar e rămasă de bărbat
 Și-i tânără, și-i greu!

Sânt vădov de vr'o zece ani,
 Iar fata mea — mai bine-mi dau
 Averea la golani!
 Când faci copii, îți faci dușmani,
 C'atâta minte au!“

E gata moșul de plecat,
 Și spre străin întors apoi:
 „Ți-e drum 'ndelungat,
 Și-i noapte. De n'ai gazdă 'n sat
 Să vii să dormi la noi...”

„Că n'am... dar uite, nu e vânt,
 Și-i cald. Sub cap o mână pui,
 Dorm colea, pe pământ.
 Iți mulțumesc!” — „Păi, Domnul Sfânt
 Te poarte 'n paza Lui!”

El trist privind în urma lor
 Cum se duceau spre sat grăbiți
 Rămase gânditor
 Și frânt ca oamenii când mor,
 Cu ochii încremeniți.

Când i-a pierdut din ochi, voii
 Să se ridice, și-a crezut
 Că moare 'n câmp aci,
 Ca prins de friguri șovăii
 Și 'n urmă a căzut.

Târziu de tot s'a ridicat
 Și ochii-i se făcură grei
 Ca celui îmbătat —
 Și spre fântână s'a plecat
 Privind în fundul ei.

Apoi el scoase tremurând
 Din traistă-i un cuțit de-oțel,
 Și dus așa de-un gând
 Strângea cuțitu 'n pumn, cătând
 Cu-atâta drag la el!

Mult timp în mână l-a 'nvârtit.
 De patru zeci de ani purta
 Cu el acest cuțit:
 Era pentru'un dușman menit —
 Ce dulce gând era!

Și-acum..., acum e de prisos!
 Și 'ncet cu 'ncetul desfăcut
 Din pumnul strâns vârtos,
 Spre-adâncuri, vâjâind în jos,
 Cuțitul a căzut!

Tovarăș drag! de patru-zeci
 De ani, ai fost viața lui!
 Și-acum tu mort petreci —
 Dar taina voastră 'n veci de veci
 La nimeni n'o s'o spui!

Bătrânul s'a 'nălțat apoi,
 Spre deal ca un copil privind —
 Ah, dealuri scumpe, voi!
 Bieți ochii, slabi și numai doi,
 Puține zări cuprind!

Cărarea asta o știa,
 Și colo stânca de-adăpost
 Pe ploaie 'n vremea grea;
 Și parc' acelaș vânt bătea,
 Și toate cum au fost!

E sat dincolo — drum umblat,
 Și dealul mic, ușor să-l sui —
 Aici l-a legănat
 Măicuța lui, și-aici în sat
 Sânt morți părinții lui!

Măcar din deal, așa ca 'n zbor,
 S'arunce ochii 'n jos spre văi,
 Spre sat, spre casa lor!...
 Vor fi bătrâni, ei poate mor,
 Și-atunci erau flăcăi!

Dar nu... în sat el ce-ar căta!
 El știe tot ce-ar mai fi vrut
 Să știe 'n viața sa.
 Sânt morți ai lui! El un pierdut!
 Mai bine-i poate-așa!

Și parcă neștiind nici cum,
 Prin iarbă el și-a pipăit
 Toiagul său acum,
 Și-apoi porni... pe-acelaș drum
 Pe carele-a venit!

Sosise noaptea. Din Apus
Se răsfirea fierbând un nor
 De-un rece vânt adus.
Sburau țipând cocori pe sus,
 Cu glas tânguitor.

Mereu se depărta de sat
Bătrânul, slab cu ochii plini
 De lacrimi și bănat —
Mergea de-un gând nebun purtat:
 Să moară 'ntre străini!!

C Ă N T E C

A venit un lup din crâng
Și-alerga prin sat să fure
Și să ducă în pădure
Pe copiii care plâng.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am ieșit eu c'o nuia :

„Lup flămând cu trei cojoace,
„Hai la maica să te joace“ —
Eu chemam pe lup încoace,
El fugea 'ncotro vedea.

Ieri pe drum un om sărac
Intreba pe la vecine :
„Poartă-se copiii bine?
Dacă nu, să-i vâr în sac!

Și-a venit la noi la poartă
Și-am eșit eu și i-am spus:
„Puiu meu e bun și tace
Nu ți-l dau, și du-te 'n pace!
Ești sărac, dar n'am ce-ți face!
Du-te, du-te!“ și s'a dus.

Și-a venit un negustor
Plin de bani, cu vâlvă mare,
Cumpăra copii pe care
Nu-i iubește mama lor.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am eșit și l-am certat:
„N'ai nici tu, nici împăratul
Bani să-mi cumpere băiatul!
Pleacă 'n sat, că-i mare satul
Pleacă, pleacă!“ Și-a plecat.

DIN COPILĂRIE

Indure-se Domnul de noi!
Azi spaima cu ochii de sânge
Aleargă prin codru și plânge,
Iar pletele-i pline de ploi
Se luptă prin noapte cu vântul!
Se 'ndoaie stejarii bătrâni,
Și ușile gem în țâțâni,
S'afundă pământul!...

Un muc de opaiț ardea —
Proptind pe genunchii tăi cotul,
Stam, mamă, pe gânduri cu totul;
Și ploaia 'n fereastră bătea.
„Ah, dacă știam eu că minte
De-atâtea ori norul de sus,
Pădurii de ce nu i-am spus
Să fie cuminte!

„Văzusem un nor mohorât
 Venind din adâncuri de zare,
 Simțiam că el n'afl' aninare,
 Că, singur așa, i-e urât,
 Dar ce-avea și codrul să-l cheme?
 Și-atâta vru norul! Și-apoi
 Au prins să vorbească amândoi
 Să-și treacă din vreme.

„Eu nu știu nimic ce-au vorbit
 Și-atâtea vorbiră de multe!
 Dar n'a vrut în urmă s'asculte
 Pădurea, căci tot a clătît
 Din vârfuri; iar norul de ciudă
 Mai negru mereu se făcea,
 Mereu și pădurea râdea
 Nevrând să-l audă.

Și-apoi după o vreme văzui
 Că dânșii la ceartă 'ncepură.
 Că norul tot spune din gură
 Mai știu și eu ce de-ale lui.
 Tăcuse pădurea! Ah, mamă
 Așa de puțin a tăcut!
 Și-apoi cu mânie-a 'nceput
 De-odată să geamă.

Stejarii cu hohot isbeau
 Adânc răsvrățita coroană,
 Iar norii 'n văzduhuri în goană
 Cu urlet de groază veneau.

Ah, mamă, ce luptă cumplită!
 Și 'n urmă 'n văzduh se făcu
 Așa de 'ntuneric! Și fu
 Și noaptea sosită.

„Și-auzi-i tu, mamă, cum gem?
 Prim noapte se bat a perire,
 Ca orbii se bat în neștire!
 Dar codrul e slab, și mă tem
 Că poate să-i bată dușmanul!
 Eu nu vreau să fie bătut;
 Eu codrului vreau să-i ajut
 Să-l apăr sărmanul!“

B. Și mila m'alungă spre prag.
 Tu, mamă, m'oprești zâmbitoare:
 „E codrul voinic și nu moare!
 Iar Domnului codru-i e drag,
 Și-l apără Domnul!“ Mi-e ruptă
 Puterea, și 'n urmă mai rar:
 „Aș vrea pe fereastră măcar
 Să-l văd cum se luptă!“ ...

Mă culci. Și n'am pace în pat.
 Sărmanul meu codru! Și 'ntr'una
 Tot crește năpraznic furtuna
 Și codrul e singur lăsat!
 Un trăsnet îmi sperie somnul;
 Pe perne eu capu-mi ridic:
 O, codrul e mult și voinic
 Și-l apără Domnul!

Târziu e, și-opaițul e stins.
 E liniște 'n casă. Afară
 E rară și 'ntr'una mai rară
 Vuirea — și somnul m'a prins...
 Eu țin ca un frate cu tine!
 Ridică tu tabăra ta,
 Tu codrule nu te lăsa
 Și luptă-te bine!

Și-a doua zi, când îmi văzui
 Iubitul meu codru 'n picioare,
 Și cerul albastru cu soare,
 De chiote-abia mai putui!
 Râdea fericită pădurea,
 De luptă nimic nu-i păsa:
 Privia către cer și cânta,
 Gândindu-se aiurea.

I S P I T A

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ei, acum te uiți la cană,
Că s'a spart! Dar dă-o 'n foc!
Nu-mi fii inimă dușmană
Când vezi răul lângă mine —
Haide prinde-mă mai bine
De mijloc!

Uite-mi hainele, ca spuma;
Le-am țesut cu mâna mea.
Zici în gândul tău acuma:
„Ce mai pui de căprioară!
„Vezi, așa o văduvioară
Mi-ar plăcea!“

Ha, ha, ha! Să-ți meargă veste
 De șiret!... Ei, cine-mi ești!
 Tragi cu ochiul la neveste;
 Treci prin sate ca 'mpărații!
 Da' te-or bănui bărbații
 Și-o pățești!

Spune-mi drept: ți-au spus vreodată
 Popii că păcate-ți scriu
 Dacă 'mbrățișezi vre-o fată?
 Să nu-i crezi! Ei știu Psaltirea,
 Dar ce foc o fi iubirea
 Nici nu știu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu-ți plac ochii verzi? Ei, iacă!
 Uite-ai mei! Nu te uita
 Prea cu dor, că pot să-ți placă!
 O, sânt tineri zeci și sute
 Cari ar vrea să mi-i sărute
 Și eu ba!

Hoțule! Te uiți la mine;
 Știu eu ce gândești acum,
 Că de-aceia ți-e rușine —
 Eu de-aș fi flăcău odată
 Nu m'aș rușina de-o fată
 Nici de cum.

Iacă... stau pe la fântână!
 Dă-mi cârligul... Aoleu
 Nu mă strânge-aşa de mână!
 Nu m'ai strâns? Şi-ţi vine-a plânge?
 Haid, degrabă şi mă strânge,
 Că eu vreu.

Crezi că nu? Ba cum s'arată
 Ştii tu, fata cum s'o 'mpaci.
 Ori te superi tu pe-o fată
 Cânt o strângi şi ea te 'njură?
 N'ai păţit? Ia taci din gură
 Că te faci!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi mi-e cald! Şi iute 'n faţă
 Sânt aprinsă; şi zău nu,
 Nimeni nu m'a strâns în braţă
 Mijlocelul meu frângându-l —
 Dacă n'ai de-acuma gândul,
 Poate tu!

Vrei să bei? Şi nu ți-e teamă
 Că mi-e olul descântat?
 Cine bea să poarte seamă
 Să sărute pe stăpâna
 Olului... nu pune mâna,
 Că te bat!

Ei, mă duc acum. Deseară
Iarăși viu! Și spune-mi drept
Vii și tu? Te 'ntâmpin iară
Ca și ieri, cu vase pline!
Nu veni!... Și să știi bine
Că te-aștept!

VĂNTOASELE

Să ne ferească Dumnezeu
Și-audă-ne din cer cuvântul!
Mi l-a 'nghițit acu pământul
Și-atâta om aveam și eu!
Mi l-am întors în pat cu mâna,
Și-am fost la babe și la vraci
Și-am dat și milă la săraci —
Și mi-a murit la săptămână!

De suflet noi voiam să-l dăm
Și-l dedem gata 'n mâna morții.
Era voinic; trăsesese sorții,
Și-am tot zorit să-l însurăm.
Găsisem una mai de gazdă —
Căci nu eram nici noi din drum! —
Dintâiu n'o vruse nici de cum
Dar s'a mai dat și el pe brazdă.

Și ne-am gătit după puteri,
 Cu lăutari s'aduceam fata,
 Cu vin și chef, precum e data —
 Țin minte toate, ca de eri.
 Și câți nuntați! Să-i spue pragul!
 Și-afară ger, ca la Crăciun,
 Mireasa ici, dincolo nun,
 Și 'n mijloc *el* mai mare dragul!

Și-așa deodată l-au cuprins
 Călduri — c'a fost și cald în casă —
 El a eșit de după masă
 Imbujezat de vin și-aprins.
 Și până să băgăm de seamă,
 Vântoasele — și făcură rost —
 Și dacă nu știu eu ce-a fost,
 Atunci eu nu știu cum mă chiamă!

In curte el de vorb'a stat
 Cu doi flăcăi. Și vezi de-odată
 Așa din vorbă așezată
 Gemu cu glasul înfundat;
 Apoi cu mâinile-amândouă
 Și-a rupt cămașa de pe el —
 Flăcăii spun, dar nu la fel;
 Dar drept e, eum vă spun eu vouă.

Că vâjâia vârtej de vânt,
 Pe când vorbeau: plecase răul!
 Și undele 'nghițind flăcăul
 L'au ridicat de pe pământ.

Și se făcu 'n văzduh roșeață
 Ca 'ntr'un pahar cu sânge-umplut —
 Băiatul meu era pierdut,
 Când s'a mai limpezit de ceață!

Ce-a fost apoi — la Dumnezeu
 Sânt toate câte sânt să fie!
 Ce-a fost apoi, pământul știe;
 Dar spuiu ce-am auzit și eu —
 Că l-au văzut fugind orbește.
 Se jură vameșul, de-i ceri,
 Și doar el nu-i copil de ieri
 Să nu 'nțeleagă ce vorbește!

„Venia ca un nebun spre râu,
 Din jos de pod! Și cu mirare
 Eu stam să văd ce gânduri are,
 Că 'n vad e apa până 'n brâu.
 Pe mal s'a desculțat în grabă,
 Trecând prin râu. L-aș fi strigat,
 Dar m'am temut că-i apucat
 Și-mi prind cu necuratul treabă.

„Pe mal dincolo nu-l văzui
 Să-și tragă cismele 'n picioare.
 Fugea de-a razna pe răzoare
 Desculț, așa — de maica lui!“
 Vezi nu i-a dat răgaz la multe!
 Și eu l-am tot rugat frumos:
 „Să 'mbraci măcar ceva-și pe dos“,
 Dar par'c'a fost el om s'asculte!

Și-așa 'n neștire l-au purtat
 Cum nici nu te gândești cu gândul!
 Trei sate l-au purtat de-arândul!
 Și-acolo, într'al treilea sat
 Bătu 'n ferestre la o casă —
 Ei, vezi, și să te miri ce spun:
 Din om întreg te fac nebun,
 Și din voinic, ne-om te lasă!

Ei, spun așa, că s'a ținut
 Cu văduva din cas' aceea.
 Dar eu nici nu cunosc femeea —
 Și-a fost apoi, că nici n'am vrut
 Să știu de ea. Și-am stat într'una
 Am stat de el ca să-l însor,
 Și el, văzând că-i tot dăm zor,
 S'a lepădat de ea cu buna.

Și-acolo, Doamne, mi l-au dus,
 De ne-a stricat tot rostul vieții!
 Și-l așteptam la horă, bieții, —
 Și, galbeni-ceară, când ne-au spus
 Flăcăii, cari au fost cu dânsul;
 Eu n'aveam lume pe pământ
 Să știu pe care lume sânt,
 Așa mă podidise plânsul.

A doua zi, perit zăcea
 In ieslea grajdului pe paie.
 Și-ar fi putut din el să taie
 Bucăți-bucăți, că nu simția.

N'avea putere 'n el să-și tragă
 Nici sufletul, și-așa repus
 Zăcea pe țol cu fața 'n sus
 Cu ochii stinși și fără vlagă.

In două zânele l-au rupt,
 I-au stors și sângele cu 'ncetul
 Căci nu putea să-și miște bietul
 Nici ochii 'n cap! Și i-au mai supt
 Și glasul, ca pe muți lăsându-l;
 Iar noi din gură-i n'am putut
 S'aflăm ce-a fost și ce-a făcut,
 Și nu-i puteam ghici nici gândul!

Ii dase ceasul rău în drum!
 De nu-mi eșea atunci din casă,
 Eu n'aș fi de copil rămasă,
 Că l-ași avea băiat și-acum!
 Așa... mi l-a 'nghițit pământul
 Și-atâta om aveam și eu —
 Să ne ferească Dumnezeu
 Și-audă-ne din cer cuvântul!

DRAGOSTEA ÎNVĂRĂJBITĂ

I

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fata sta la poartă, mă-sa la prilaz —
Nu știi ce-avea fata, că-i era necaz
Și umbla de colo până colo beată.
O vedea și mă-sa, că e supărată
Și că-i joacă 'n lăcrămi ochii arși de foc,
O vedea prin casă că se 'nvârte 'n loc;
Prinde 'n mâni un lucru numai ca să-l prindă.
Iese 'n tindă, intră, iarăș iese 'n tindă
Și frământă casa cu nimic, așa.
Ieri cât a fost ziua nu s'astâmpăra
Nici cât bați în palme, și-alerga silhuae,
O trudea vr'o taină și-ar fi vrut s'o spue
Și, de multă trudă, n'a vorbit de loc.
S'a culcat în urmă, supărată foc
Și prin somn într'una a vorbit cu șoapte.
Astă dimineață s'a sculat de noapte

Și-a tors două fuse până s'au sculat
 Ceilalți ai casei. Și-avea plânsă fața.
 N'a vrut să mănânce. Toată dimineața
 N'a vorbit nici două, iar când a 'nceput
 Mă-sa cu ocară, fata s'a făcut
 Albă și-apoi verde și-a izbit din mână
 Fusul plin și furca și-a umplut de lână
 Lavițele vetrei. „Bine, fă, dar ce-i?”
 A luat în urmă cusătura ei
 Cea cu flori — cămașă, soare de frumoasă
 Și s'a dus în pragul tindei, ca să coasă.
 Dup'un ceas de vreme, mamă-sa venind
 Nu știu ce să-i spuie, s'a crucit privind
 Cusătura fetei: „Nu vezi că se pierde?
 Unde-ar fi cu galben, ai cusut cu verde;
 Crucile pe umăr nu le-ai dus în șir.
 Numără, Simino, numără pe fir;
 Trei le treci și două le desparți de-o parte
 Ca să iasă forma scrisă ca din carte.
 Florile alțiței, tu le spânzuri sus;
 Roșul de pe margini, uite cum l-ai pus!
 Și-ai cusut cu negru fluturii pe coate...!”
 A văzut Simina greșurile toate
 Și-a început să taie cusătura 'n rând
 Se uita la pânză! dar nebunu-i gând
 Alerga departe, numai foc și pară.
 Când se 'ntoarse 'n urmă mamă-sa de-afară
 Și-a pus mâna 'n șolduri și-a privit-o drept:
 „Ai stricat Simino, ce-ai cusut la piept!
 Ce-a fost bun; păi, uite mânecile-s rele!
 Ce-ai făcut? Stai beată și te uiți la ele!”
 Ea prinzându-și toate sculele 'ntr'un loc,
 Le-asvârli de-o parte: „dă-le mamă 'n foc!”

II

Avea biata fată ca de ce să-și poarte
 Sâmbetele însași. Zi, că și la moarte
 S'a gândit Simina, dar la asta nu.
 Mă-sa e de vină! Mă-sa-i zise: „Du
 Câte-va și Linei, că și ea-ți aduce!“
 Lina! Par'că fetei îi venea s'apuce
 Și de gât s'o strângă până va muri
 Lina, că din dânsa doar' le răsări
 Cearta cu Lisandru! Lina-i vinovată!
 Ieri, de la chindie, și-astăzi ziua toată
 S'a isbit cu gândul, tot pe gânduri stând,
 Par'că e cu farmece! Tot acelaș gând,
 Par'că-i stă Lisandru prapur înainte!
 Se muncea Simina să-și aduc' aminte
 Când s'a prins la ceartă, pentru ce și cum?
 Ce-a zis el? Și dânsa ce-a răspuns, și 'n drum
 Cine-a fost s'audă? El a zis: „Ei lasă,
 Pentru-atâta lucru, nu fii mânioasă!
 Dac'am zis-o, iartă, n'am să ți-o mai zic“.
 Ea s'a 'ntors grăbită, n'a răspuns nimic
 Și-a plecat. Lisandru într'un suflet vine:
 „Nu te las, Simino, vreau să mori mai bine
 Nu te las acasă! Stăi, că faci păcat!
 Uite, dă-mi o palmă și să fiu iertat!“
 El a hărțuit-o, n'a lăsat-o 'n pace
 Și-o silea să râdă. Hoța se preface!
 Ea, smucindu-și însă grabnic brațul drept
 L-a lovit cu pumnul, mânioasă 'n piept,
 Ca s'o lase 'n pace! Și-a plecat, nebuna!
 Asta-i ce o doare, asta numai una:

L-a lovit! Lisandru, ca trăsнит, cum sta,
 A privit în urmă-i și-a strigat așa:
 „Nu te cunoscusem, fă, mai dinainte!
 Dar așa ți-e portul! Bine, ține minte:
 De pe mine-ți crească iarbă verde 'n prag“.
 Rău e și Lisandru! Dacă-l are drag
 Intr'atâta fata, — și el știe bine, —
 Cum îl rabdă locul, Doamne, cum îi vine
 Suflet să mai umble zile supărat
 Pentru-o vorbă numai? El e om bărbat,
 N'o să-și prindă doară mintea c'o femeie —
 Pentru ce s'aprinde? Pentru ce să iee
 De bani buni prostia ori-cărei femei?
 Vezi, a lui e vina! Nu e vina ei,
 A voit să-și bată joc de ea, s'o strângă
 Cu țățâna ușii — și-i vinea să plângă
 De necaz! Sărmana, ea s'a încrezut
 Și-acum el în urmă vezi ce i-a făcut:
 I-a spus verde 'n față, că-i mai place Lina!
 Ea-l iubește, biata, cum iubești lumina
 Ochilor, și toate — toate i le-a dat
 Și-acum el o poartă gurilor prin sat.
 O 'nglotește 'n vorbe ea pe-o vinovată.
 Tuturor le spune, că Simina-i fată
 Mai așa și-altminteri, toți știu de la el
 Că pe-un braț Simina are un negel —
 Vezi cum vine, Doamne, peste om năpastea?...
 Toată ziua fata s'a gândit la asta
 Și din toate una mai mult răsărea:
 Și-a bătut Lisandru joc numai de ea.
 Și gema Simina, foc acum pe dânsul,
 Și strângea din gură să-și înghită plânsul.

III

A venit Joiana. Fata și-a luat
 Donița, să mulgă. Era bine seară,
 Cald bătea prin frunze vânt de primăvară.
 Fratele Siminei, Nicu, tremurând,
 Sta 'n cămașa-i lungă de copil, ținând
 Lumânarea 'n prajma doniței. De-odată
 El clătește ceara și 'ngânând arată
 Pe pământ cu mâna: „Uite ce-ai făcut“.
 Și târziu la urma urmei a văzut
 Fata, că de lapte donița e goală:
 Mult pe jos mulsese, și-altă parte 'n poală.
 Nicu e de vină! „Nu mai văd de fel!“
 Și-l isbi d'oparte, și-a lovit în el.
 Și plângând copilul și-a cătat cărarea.
 Ea luând din mână-i volnic lumânarea
 O lipi de-o piatră, ca să mulgă iar.
 Nu mai era lapte și mulgea 'n zadar
 Ugerul. Iar vaca, poate nici o dată
 N'a mai fost ca astăzi neastâmpărată.
 Și-a 'ncetat Simina, că s'a ostenit.
 Când era prin tindă ea și-a amintit
 C'a lăsat aprinsă alba lumânare.
 „D'apoi ce? Atâta pagubă mai mare!“
 Și-i sări d'odată gândul la vițel:
 N'a lăsat în uger lapte pentru el
 Și-l auzi, sârmanul, cât de jalnic muge:
 „Ei dar ce-i o noapte! Mâne 'n zori va suge!“
 Și-a 'nălțat din umeri. Iac' așa!... Că-i pasă!
 A intrat aprinsă și grăbită 'n casă,
 Donița punând-o după ușă 'n cui.
 Mă-sa stă crucită. „Păi acol'o pui?

Vino și strecoară laptele odată!“
 Ea prinzându-și grabnic vasul, i-l arată
 Mă-sei și-l isbește: „Ce să mai strecor?“
 Și răstit se 'ntoarse fata 'ntrun picior,
 Și s'a 'ntors și mă-sa negrăind de teamă
 Nu cumva să bage omul ei de seamă,
 Ce isprăvi îi face fata, c'apoi joc!
 Și s'au pus la cină. Fata sta la foc.
 Și când zise mă-sa! „Haida, fă, la cină!“
 „Nu mănânc!“ răspunse și ieși 'n grădină.

IV

Se 'nserase bine. Turmele trecând,
 Zăngăneau vr'un clopot, și venea pe rând
 De la câmp. Amurgu înegrise zarea.
 S'auzea 'n departe tremurat cântarea
 Buciumului jalnic, ca un psalm în vânt.
 Și plângea Simina și privia 'n pământ
 Și-și vedea viața toată pustiită
 Dintr'o vorbă numai! Se simția slăbită
 Ca d'un veac de boală. Toate-acum s'au dus
 Și din ce? Simina n'avea chip de spus.
 Ieri, de cătră seară, a plecat Simina
 Ca să ducă'o mustră de cusut la Lina,
 Prietena ei, poate cea mai bună 'n sat.
 Mă-sa 'n târg fusese ieri și-a cumpărat
 Mere; și Simina a luat trei mere
 Să le ducă Linei. Și Lisandru-i cere,
 Întâlnind-o 'n stradă, mărul cel ținut
 Pentru el! Ea-l dete însă necerut:

De pe piept cămașa vesel ea 'și desface,
 Singur el s'aleagă mărul care-i place.
 „Dar dacă iau două?“ — Bine, dacă vrei
 Imi ajunge unul!“ — „Dar dacă iau trei?“
 Și Simina râde: „Mi le iei pe toate!
 Dacă-ți place, ia-le!“ — „Tu te superi poate?“
 „Nu Lisandre: uite! aș fi vrut, așa,
 Să dau Linei unul. Lasă că-i voi da
 Altă dată; Lina n'are doar să piară!
 „Dacă-i pentru asta, fac eu astă-seară
 „Să 'ntâlnească pe Lina, să-i dau mărul, vrei?“
 „Eu ți le dau ție, nu i le dau ei“.
 „Bine, îi dau mărul, spui că-i dela mine,
 Și-așa mi-e mai dragă Lina decât tine“.

.
 BCU Cluj / Central University Library Cluj

V

Ea stătea pe laiț sub cireș. Cu ea
 A venit și Turcu. Liniștit ședea
 Cânele de-alături și-și privea stăpâna.
 Brațul stâng nălțându-l, ea-și aduse mâna
 Până peste-obrajii rumeni și învolți,
 Iar cu mâna dreaptă apucând de colț
 Mâneca ei stângă, își ștergea plânsoarea.
 Se pornise vântul prin cireș, și floarea
 A 'nceput să ningă, șișăind domol,
 Și cădea pe pieptul și pe brațul gol
 Al Siminii, stându-i albă 'n poala rochii.

Două, trei flori poate au ajuns în ochii
 Cânelui, și 'n urmă cânele a 'nceput
 Mârâind să miște capul. A tăcut
 Câte-va clipite și-a 'nceput mai tare.
 Fata, tresărită, se mira ce are
 Cânele, și blândă ea l-a mulcomit.
 N'auzea nimic. Vântul a clătuit
 Ramura pe care sta vr'o păsărică
 Și dormea — sărmana s'a sbătut de frică
 Și-acel sgomot dase cânelui prepus.

Ce 'ntunerie! Fata s'a isbit în sus,
 Și simțea că-i arde capul tot, ca focul,
 Și de-amar năvalnic n'o mai ține locul.
 „Prea sănt eu nebună!“ Și pre când zicea
 S'a 'nălțat cu totul, hotărît avea
 Gândul să se ducă liniștit în casă.
 Dar simțea o mână grea cum îi apasă
 Pieptul și-o sugrumă, și o ține drept.
 „Ce să fac în casă? Dar aici ce-aștept?“
 Și-i venea să țipe ca dintr'o pădure
 Și-i venea să urle ca din foc, să'njure.
 Și-i venea să plece, noapte cum era,
 La Lisandru-acasă. Ce e de-ar pleca?
 L-ar găsi prin curte, l-ar găsi la cină,
 L-ar ruga, spunându-i că el nu-i de vină,
 Și plângând i-ar zice: Nu fii supărat,
 Bate-mă Lisandre, că nu faci păcat!
 El e bun ca lumea, el le iartă toate,
 El nu ține minte și-ar ierta-o poate!
 Și cu-aceste gânduri ea s'a 'mbărbătat —

Dar în clipa asta Turcu și-a 'nălțat
 Capul, întorcându-l într'o parte țântă.
 S'a mișcat și fata și-a rămas ca frântă
 Și simțea că ochii-i ca de friguri ard.
 Cine-i? Ce-i acolo? S'auzea la gard
 Par'că-i om, ce vine. Se gândea Simina
 Că de bună seamă iarăși e vecina
 Tudora, că dânsa după obicei
 Rupe din gard vreascuri, când nu-i gardul ei.
 Dar pe vremea asta? Tocmai potrivită,
 Pe când toată lumea doar me liniștită.
 De-ar fi fost mai ziuă fata s'ar fi dus
 Drept la gard, și leicii furcă i-ar fi spus
 Vorbe de ocară, numai trei cuvinte,
 Că de mult tot fură gardul, ș'apoi minte.
 Dac'o 'ntrebi, și jură, când e la prilej
 Că de-a pus ea mâna măcar pe-un gătej
 S'o găsească moartă mâne 'n zori vecinii.
 Ba a spus odată tatălui Siminii:
 „Ce te legi de mine? Hai, să vezi ce ard.
 Iacă 'mi sari cu vorba, că eu fur din gard
 Vrei să-ți fac eu poate gardul nou? Ba bine!!
 Leagă-te de fată-ți ce te legi de mine?
 Ea-ți despoaie gardul —“ .

Și Simina sta
 Locului, de spaimă nici nu cuteza
 Să răsuflă tare, ca să n'o audă
 Tudora, și-a prins-o tremurul de ciudă,
 Și simțea suindu-i sângele 'n obraz.
 „Slabă ești de înger!“ Și-i era necaz
 De slăbia de astăzi, ca de-o făcătură.

Cânele într'una mârâia din gură;
 Ca să tacă, fata grabnic l-a adus,
 I-a pus capu 'n poală și pe ochi i-a pus
 Mânile — de-odată a simțit că-i trece
 Junghiul pe sub coaste, fulgerat și rece,
 Și s'a strâns de spaimă toată lângă pom.
 A văzut cu ochii, cum trecea un om
 Prin grădină. Iată-l! Ține 'n mâni zăbunul.
 Par'că-s doi — e umbră! Nu, e numai unul.
 Un tâlhar! Să duce spre fereastră drept.
 Inima Siminei se sbătea în piept
 Ca pe mal un păstrăv, și vr'o două clipe
 Nu-i venea resuflet. Și-i venea să țipe,
 Se temea. Să tacă mai rău se temea
 Ar fi mers în casă. dar dac'o simțea
 De pe pași tâlharul? S'ar grăbi să vie
 Către ea, s'o bată. Doamne cine știe
 Ce om rău e dânsul, rău, că altfel cum?
 Vr'un fugit din ocnă, care-ți sare 'n drum
 Și te-omoară. Iată-l, s'a oprit d'odată
 Și tiptil s'așează la fereastră, iată
 El își ține 'n mână pălăria, stând
 Ca lipit de ziduri, și din când în când
 Iși ivește capul, numai câte-o clipă
 Și pătrunde casa și s'ascunde 'n pripă.
 Uite-acum se duce și-acum stă lipit
 La fereastra casei, cea din Răsărit,
 Tot mai des privește, tot mai mult s'arată.
 Par'că n'ar fi'n casă cel pe care-l cată.
 Nu știu cum, Simina nu se mai simțea,
 Ii venea să creadă și tot nu credea,
 Dar în urmă omul s'a întors odată
 Drept, așa că fata îi văzu curată

Fața 'n zarea lampei. Roșie s'a făcut
 Și-i venea să rîză de ce s'a temut.
 Și-ar fi rîs cu hohot, dar cu mâna stîngă
 Și-a 'nvelit obrazii și-a 'nceput să plîngă.

VI

Se zărea de lună. Cănele-a lătrat
 La străin, dar vesel fuga el a dat
 Ca să-i lingă mâna și să i se-arate
 Prieten. Și-atunci glasul plîngătoarei fete
 Se 'ncerca să cheme cănele 'napoi,
 Numai ca s'audă hoțul, că sînt doi
 In grădină. Vîntul, gata să se culce,
 Murmura o rugă doinitor de dulce.

VII

„Nu ești supărată?“ — „Nu, dar tu?“ — „Nici eu
 Și mă erți?“ — „Lisandre, eu am fost de vină!...“

Răsărise luna, galbenă și plină,
 Ca o fată blîndă care'n chip duios
 Vine sus din ceruri să ne-aducă jos
 Liniștea și pacea zărilor albastre
 Și cu dor să umple sufletele noastre.

Sub cireș iubiții mult timp au rămas,
Când din ușa tinzii s'auzi un glas
Muștrător, dar dulce: „Unde ești, Simino?
Ne culcăm! Pe ușa puii zăvorul, vino!“

FATA MAMII

Cânta cu glas de-abia învult
O doină ce-au adus-o 'n sat
Flăcăi de peste Olt.
Spunea cum geme 'n vânt pădurea,
Spunea de-un trandafir brumat,
In doina ei; de-un ulm rotat
Și de-o iubire cu păcat
Sosită de pe-aiurea.

Cosea pe prag. Dar nu știu cum
Azi prea se tot uitau la ea
Creștinii de pe drum —
In prag era și prea lumină.
A 'ntrat în casă. N'ajungea
Lumină 'n geam, și nu vedea;
S'a dus sub nuc. Dar îi părea
Pustiu azi prin grădină.

Și iar pe prag. Mai pe 'noptat
 A mers s'ațâțe 'n vatră foc,
 Să facă de mâncat.
 Sosise tată-său din luncă
 Și mamă-sa din iarmaroc —
 Ca un copil gonit din joc,
 Ea tot umbla din loc în loc
 Și-a greu, ca de poruncă.

„Ți-e fată, rău, de nu cinezi?“
 — „Mi-e rău!“ Și-apoi ieși curând,
 „Mi-e rău... așa cum vezi!“
 Iar tată-său, ca și-altă dată,
 N'a dat acestor vorbe rînd.
 Dar biata mamă 'nțelegând
 A stat ce-a stat, și-i dete 'n gând
 Să iasă după fată.

Bărbatul, singur în bordei,
 S'a pomenit așa ca 'mpins
 Cu gândul la femei.
 Și se ciudea ce-i asta iară?
 Și dup'o vreme l-a cuprins!
 Ne-astâmpărul cu dinadins!
 Nebune sânt? Ori, ce le-a prins
 De stau așa pe-afară?

Isbindu-și pânea 'nviforat,
 Bătu cu ciudă din picior
 Și repede-a plecat.
 S'a poticnit de-un lemn în tindă

Și-și mai făcu mâniei zor.
Dar unde-or fi? De joc li-e dor?
Pe unde-or fi, de maica lor,
 Ce horă au să 'ntindă!

Dar când ajunse la prilaz
A stat năuc, și-un sloiu părea
 Că-i trece peste-obraz.
Vedea 'n năpraznica-i mirare
Cum una pe-alta se ținea
In brațe strâns și nu-i venea
Resufletul, că le-auzea
 Plângând ca la 'ngropare!

P R U T U L

Prutule, tu vii turbat
Și cu sânge-amestecat,
Și n'ai pace și-alinare
Și n'ai loc cum vii de mare —
Ce, ți-e iar de spunegare?
Și-aduci arme ghintuite,
Trupuri de voinici ciuntite,
Steaguri de oștiri păgâne
Și cai roibi fără de frâne!
Iar de maluri tu isbești
Capete moldovenești
Și prin rădăcini încurci
Bărbi cărunte, bărbi de Turci!
Spune, Prutule, măi frate,
Spune-mi, ale cui păcate?
— Oliolio! Voinic durut!
De când sânt pe lume Prut
Ce văzui n'am mai văzut!

Cât cuprinzi cu ochii 'n zare
 Numai tunuri, numai care,
 Numai Turci bătrâni călare,
 Numai Turci, numai Cazaci.
 Multă-i frunză pe copaci,
 Dar de stai și seama faci,
 Tot erau mai mulți Cazaci.
 Barba lor bătea-le brâul
 Și țineau cu dinții frâul,
 Pe-unde trec, ei duc pustiul!
 Și când i-am văzut, creștine,
 Că iau calea către mine,
 Și când le-am văzut mai bine
 Ochii cu fulgerătura,
 Pletele cu sbârlitura,
 Bărbile cu 'ncâlcitura,
 Eu de maluri m'am isbit
 Prins de friguri și 'ngrozit,
 Că mi se'negrea vederea
 Și mi se topea puterea
 Și-amârît steteam ca fierea!

Dar când mă 'ntorsei spre deal,
 Maică, ce văzui pe mal!
 Cât ai face cruce-odată,
 Măre, iacă mi s'arată
 Moldoveni, știuții mei,
 Prăfuiți și pușintei
 Nici să nu te uiți la ei —
 Și veniau, veniau, veniau,
 Turcii 'n bărbi bolboroseau,
 Că pe mal ei ce-ți vedeau?

Vedeau fulgeru 'n picioare,
 Alb de arme lucitoare
 Și 'nfrățit cu sfântul soare,
 Vedeau Vodă bogdănesc —
 Dare-ar Domnul să trăesc
 Să mai stau să-l mai privesc
 Zărilor-alergându-le,
 Vifor măsurându-le,
 Fulger despicându-le!
 Calu 'n vânt i se 'ncura,
 Prin urdii îmi fulgera,
 Brazda 'n urmă-i revârsa.
 Brazdă roșie 'nflăcărată
 Tot cu sânge-amestecată —
 N'am mai văzut niciodată!
 Iar cel Vodă bogdănesc
 Da năvală 'n căzăcime,
 Și da proașca 'n tătărima,
 Iama prin ianicerime,
 Și prin deset năvălea,
 Desetul de mi-l rărea.
 Și pe Turci cum îi isbea,
 Zarea nu-i mai încăpea!
 Și-mi părea de-atâta bine
 Că vedeam că vremea vine
 Și-au să 'ncapă ei și 'n mine!

Oliolio, ce puiu de leu!
 Dragă-i fu lui Dumnezeu
 Și mult bine-a mai avut
 Mama, care l-a născut!

Că-l vedeam cum umblă roată
 Și-alerga câmpia toată,
 Luând gloate după gloată
 Și 'mpingându-le mereu
 Tot încoa' spre-adâncul meu!
 S'au încăerat pe mal
 Om cu om, și cal cu cal,
 Și din piepturi se isbeau
 Și cu dinții se rupeau,
 Și grămezi-grămezi cădeau,
 Morții 'mi închideau cărarea,
 Sângele 'mi mărea vărsarea,
 Groaza-mi mai creștea turbarea
 Și de-aceia vin urlând,
 Arme, steaguri aducând
 Și cai roibi fără de frâne
 Și stăpâni de oști păgâne.
 Și de-aceia vin turbat.
 Mânios și spunegat,
 Că de-atâta uluire
 Nu mai pot să-mi viu în fire!

DECEBAL CĂTRE POPOR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Viața asta-i bun pierdut
Când n'o trăiești cum ai fi vrut!
Și-cum ar vrea un neam călău
S'arunce jug în gâtul tău:
E rău destul, că ne-am născut,
Mai vrem și-al doilea rău?

Din zei de-am fi scoborîtori,
C'o moarte tot sântem datori!
Tot una e dac' ai murit
Flăcău ori moș îngârbovit;
Dar nu-i tot una leu să mori
Ori căne 'nlănțuit.

Cei ce se luptă murmurând,
 De s'ar lupta și 'n primul rând,
 Ei tot atât de buni ne par
 Ca ori și care laș fugar!
 Murmurul, azi și ori și când,
 E plânsset în zadar!

Iar a tăcea și lașii știu!
 Toți morții tac! Dar cine-i viu
 Să râdă! Bunii râd și cad!
 Să râdem dar, viteaz răsad,
 Să fie-un hohotit și-un chiu
 Din ceruri până 'n iad,!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De-ar curge sângele pârău,
 Nebiruit e brațul tău
 Când morții 'n față nu tresari!
 Și însuși ție-un Zeu îți pari,
 Când râzi de ce se tem mai rău
 Dușmanii tăi cei tari.

Ei sânt Romani! Și ce mai sânt?
 Nu ei, ci de-ar veni Cel-sfânt,
 Zamolxe, cu'n întreg popor
 De zei, i-am întreba: ce vor?
 Și nu le-am da nici lor pământ,
 Căci ei au cerul lor!

Și-acum, bărbați, un fier și-un scut!
E rău destul că ne-am născut:
Dar cui i-e frică de război,
E liber de-a pleca 'napoi,
Iar cine-i vânzător vândut
 Să iasă dintre noi!

Eu nu mai am nimic de spus!
Voi brațele jurând le-ați pus
Pe scut! Puterea este 'n voi
Și 'n zei! Dar vă gândiți, eroi,
Că zeii sunt departe sus,
 Dușmanii lângă noi!

F R A G M E N T

In vale văd căscioara cu ștreășină de brad ;
Aud, târziu prin noapte, păraiele ce cad
Cu vuet de pe dealuri ; și 'ntinsele păduri
In cor își cântă doina, cu zeci de mii de guri.
Acum un trăsnet frânge cu hohot repetat
Un brad din fața casei.

De vuet deșteptat

Tresar, și 'n chipul spaimei fiorii mă cuprind
Că nu te văd prin casă. Dar iată, vii zâmbind,
Și caldă-ți simt suflarea pe-obrazul rece-al meu.
„De ce să-ți fie frică? E sfântul Dumnezeu
Din cer, și-acum vorbește cu brazii pe pământ!
A lui e și furtuna, și-ai lui, iubite, sânt
Și brazii. Și nu face El rău la ce-i al Lui...“
Par'că știam eu asta, și nu 'ndrăsnam s'o spui!
De ce să-mi fie frică!

Te pleci și mă desmierzi;

De drag, o dragă mamă, mă afli și mă pierzi

Din ochi; îmi ei o mână și'n mâna ta o strângi
Și-mi faci cu dânsa cruce pe piept, și par'că plângi,

Iar azi tu plângi într'una... Ori poate-așa cred eu,
Căci azi tu-mi ești departe, și tu și Dumnezeu.

P E D E A L

I

Ah! e mult de-atunci! Cărarea
Netedă pe deal urca;
Dealul plin de flori era
Și albastră zarea.

Azi poteca e urâtă,
Face cotituri în drum,
Dealul e cu spini acum,
Zarea mohorâtă.

Nu mai sânt copii s'alerge
După cuiburi, după flori!
Și pe culmi, în sărbători
Nimeni nu mai merge!

II

Mai trăiești, și-ți merge bine,
 Vechi străjer? Nu m'ai uitat?
 E de mult de când n'am stat,
 Ulmule, sub tine.

Tot aci? Amar e gândul,
 Vecinic nemișcat să stai;
 Vezi de-atunci eu alergai
 Lumile de-a-rândul!

Ce te miri? Eu viu fârtate,
 Trist așa și liniștit —
 Sânt bătrân! M'au obosit
 Căile-alergate.

Tu cântai, și 'n depărtare
 Eu priveam râzând pe lunci,
 Eu m'am cumișit de-atunci,
 Râd așa de-a-rare!

III

Iar de-aici, din zarea culmii,
 Șir de dealuri eu privesc;
 Culmea lor o 'mpodobesc,
 Ca și tine, ulmii.

Satu 'n vale pe-o colină,
 Mic și vesel: colo 'n fund,
 Uite-l verde și rotund,
 Nucul din grădină!

Iar, pe sub colină, râul
 Curge 'ncins pe lângă ea,
 Tocmai cum pe draga mea
 O 'nceinge brâul.

Și sburdalnic de pe coaste
 Gureșe pâraie cad;
 Plopii stau pe mal, la vad,
 Ca sodații 'n oaste.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Plopii! Mă cunosc ei bine,
 De copil!.. Acum șoptesc,
 Dau din cap și lung privesc
 Buimăciți spre mine.

IV

Iată luncile 'nainte;
 Gardul țarinei mai sus!
 E nebun! Ah, mi-am adus
 Și de ast' aminte.

Gardul în copilărie,
 Vecinic l-am asemănat
 C'un nebun care-a plecat
 Razna pe câmpie.

Și râdeam, făcându-i glume;
 El tăceea răbdând mereu.
 Câte n'am văzut și eu
 De atunci pe lume!

Am văzut, mânați de soartea
 Vremilor, băeți sărmani
 Alergând pe la dușmani
 Ca să-și afle moartea!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gardu 'n zări răsând s'afundă
 Și mă tem a-l mai privi:
 Azi, sarcastic, el ar fi
 Gata să-mi răspundă.

V

Pe sub marginea pădurii
 Boii pasc pe lângă car:
 Din pădure geme rar
 Sgomotul săcurii...

Văd în zori, cum merg s'adune
 Mură fetele: doinesc,
 Râd pe drum și hohotesc
 Ca niște nebune.

Albe poartă 'n mâini cofițe;
 Albe rochii fluturând
 Fug pe dealuri, scuturând
 Roua din cosițe.

E Duminecă. Din vale
 Se ivesc răzleți flăcăi,
 Toți își fac pe-ascuns din văi
 Către codrii cale.

Sus senin și jos verdeață!
 Ce cuminte-i să trăești,
 Când ți-e dat să stăpânești
 Numai o viață!

Mai de mult... ah, toate-acestea
 Mai de mult s'au întâmplat —
 Să nu 'ntrebi ce-a mai urmat
 Când s'a 'nchis povestea

VI

Dar auzi... ce jalnic cântă
 Căpotele-acum în sat;
 Glasul lor e 'ndurerat,
 Ruga lor e sfântă.

Ele plâng, și mi se strânge
 Inima, cum stau și-ascult;
 Ele plâng, și tot mai mult
 Prin văzduhuri plânge.

Nu-i nimic, nimic în fire
 Mângâios ca glasul lor!
 Iat' am tresărit ușor, Library Cluj
 Ca de-o nălucire.

Imi părea că după mine
 Cântă ele — și sunt viu!
 Doamne, și-mi era 'n sicriu
 Negrăit de bine!

VII

Toți au dreptul câte-odată
 Să se piardă 'n aiurări!
 O, dar nu pentru visări
 Ni-e viața dată!

Uite, graurii pe luncă,
 Veseli, fericiți ce sânt!
 Șoimul se rotește 'n vânt
 Și spre ei s'aruncă.

Ei poeți sânt ai câmpiei,
 Șoimul este-al lor despot —
 Firea lumilor e 'n tot
 Chipul tiraniei!

Legea ei e 'nlănțuirea
 Unui șir de nedreptăți:
 Dar eu văd de-atâtea dăți
 Ce cuminte-i firea!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Numai prin nedrept ea poate
 Pe cei slabi să-i facă treji,
 Pe fricoși bărbați viteji,
 Dând schimbării toate.

VIII

Nu mă plâng! Imi pare mie
 Uneori că sânt învins,
 Sufletul mi-l simt cuprins
 De melancolie.

Iar atunci îmi vine plânsul.
 Sânt copil și plâng ușor,
 Plânsul meu e-al tuturor;
 Ce păcat e 'ntrânsul?

Când mă văd în prada sorții,
 Plâng — eu știu! — dar nu mă plâng!
 Mă 'ndoiesc, dar nu mă frâng
 Gândurile morții.

Soartea pe nedrept mă bate:
 Poate e mai bine-așa!
 Iată, suferind, voi da
 Șoimului dreptate!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Plâng? dar lângă leagăn cântul
 Mamei de-obicei e trist —
 O, eternule psalmist
 Mare ți-e cuvântul!

„De durere, chin mi-e somnul;
 „Foc și fiere traiul meu:
 „Dar tu laudă mereu,
 Suflete, pe Domnul!“

C O R B U L

Murind pe cruce să trudea
Să ție ochii 'n sus spre soare,
Dar fruntea lui sângerătoare
Incet-încet spre piept cădea.
Iar mă-sa mâinile-și frângea,
 Țipând de-odată: „Moare!”

Atunci veni un corb zburând
Cu crocnet spre Mântuitorul,
Deasupra Lui oprindu-și sborul
Da roate și țipa flămând.
Mario! Junghiu e al tău gând
 Și fulger ți-e fiorul!

Cu fața albă ca de var
Spre corb ea-și înălță cuvântul,
Isbind cu mâini întinse vântul

Spre el, dar le isbea 'n zadar;
 N'avea puteri, de mult amar,
 Și n'o ținea pământul.

Atunci Hristos și-a ridicat
 Spre corb privirea milei sale,
 Și ochii-i s'au umplut de jale.
 Un zâmbet trist i-a luminat
 Din ochi pe chipu-i sângerat,
 Și-apoi privi la vale,

Spre mă-sa, și cu glasul frânt
 A zis: „Știa el, de ce vine!
 „O lasă-l, mamă, lângă mine;
 „Că de 'nsetat și-aprins ce sânt,
 „Cum face el din aripi vânt,
 „Imi face, mamă, bine!“

Ea blestemând la corb privea,
 Căci el pândea pe Crist să moară,
 Și-l fericea dintr'altă oară,
 Căci singur el lui Crist făcea
 Durerea cea nespuse de grea
 Să-i fie mai ușoară!

B A L A D A

Sânt eu de vină, mamă,
Sânt eu de vin' acun?
El m'a 'ntâlnit odată
In zori de zi pe drum;
Glumind m'a strâns de mână,
Și ce-i dacă m'a strâns?
Sânt eu copilă mică
Să-mi fac din glună plâns?
Era să-l las, măicuță,
Cu gluma, și să tac,
Era să țip obraznic,
Ori ce era să fac?

Și tot pe mine, biata,
Și vină și ponos!
Eram chemați la nuntă
Și n'aveam brâu frumos,

Că n'ai voit să-mi cumperi,
 Dar el mi-a cumpărat.
 Și ce-i un brâu? Și'n urmă
 Eu nici nu l-am rugat.
 Era să merg la nuntă
 Ca cei din neam sărac,
 Să fiu de răs în lume?
 Ori ce era să fac?

De ce-mi arunci tu vina,
 Tot vină cu păcat?
 El m'a oprit în cale
 Pe lunci și m'a 'ntrebat
 Pe unde-i bietul tata?
 Și-i vesel sănătos?
 Și m'a 'ntrebat de tine,
 Așa de prietenos.
 De bine când mă 'ntreabă
 Eu cum era să tac?
 Să-l las în drum cu vorba,
 Ori ce era să fac?

Și-acum întreagă vina
 Pe mine tu o pui!
 El m'a 'ntâlnit pe punte,
 Și știi tu felul lui:
 M'a strâns de peste brațe
 Să nu le pot mișca,
 Și nu-mi lăsa răsuflet,
 Așa mă sărută.

Te sbați, dar tu ești slabă,
 Și puntea toată sloi:
 Cădeam, ferește Doamne.
 Sub ghiată amândoi!

Și-acum tot eu, sărmana,
 Cu vina m'am ales!
 Că nu-ți venise vaca
 Și'n cale-i mai trimes.
 El, iată-mi-l, că vine
 Să-mi fie soț în crâng;
 Era 'ntuneric besnă,
 Și nu vedea că plâng
 Și-apoi... să-mi spui pe suflet:
 Era să las pe plac
 La lupi în codri vaca,
 Ori ce era să fac?

NEBUNUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„O văd, o văd! Departe 'n văi
Cu groaza 'n suflet, Tată sfânt,
Cu părul despletit în vânt —“
Și ochii lui s'aprend văpăi.
„Te 'nșeală, Medre, ochii tăi;
Nevasta ți-e 'n mormânt“.

„Și mâinile-i de mijloc țin
Copilu 'n aer ridicat;
Și-alearg așa, țipând prin sat —“
Și glasul-i slab de plâns e plin.
„Ce gânduri fără rost îți vin!
Copilul e 'ngropat!“

„Și-mi arde casa! Limbi de foc
 „Ard lumile lui Dumnezeu;
 „Cad bârne-aprinse 'n capul meu —“
 Privirea-i stă țintită 'n loc.
 „Ei taci acum! Ai fost proroc
 Destul, nu fii mereu!“

„Sânt cu săcuri... și-mi vor isbi
 Săcurea 'n cap, că sânt ocași!
 Ești tata meu, să nu mă lași —“
 Și-acum fricos în jur privi.
 „Să nu te temi! Ei n'or veni.
 Că 'n jur ei au ostași“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și tata strâns de piept ținea
 Pe fiul său. Ofta duios
 Dar lung și crunt de nemilos
 În ochii fiului privea.
 Iar fiul tremurând stetea,
 Plecându-și ochii 'n jos.

Era voinic. Ar fi putut
 S'arunce 'n văi așa ca 'n joc
 Pe tată-său, dar sta pe loc
 Cu teama cânelui bătut.
 El toate, toate le-a pierdut,
 Băiat fără noroc!

„Când îl vedeam pe punte 'n sat,
 „Treceam pe-alături prin părâu.
 Eu bine lui, el mie rău —“
 Vorbea cuminte și-așăzat.
 „Era el, Medre, supărat
 Pe tine, de flăcău“.

„Ei, cânele! De m'a voit
 Pe mine fata, nu pe el,
 Sânt eu de vină? Ba de fel —“
 Și-acum vorbea grăbit-grăbit.
 „Ei, iar te-aprinzi! E un mișel,
 Și lasă-l că-i ocnit!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Sub țâța stângă vreau să-i pui
 Cuțitul... da, să-l potrivesc,
 S'apăs și-apoi să-l învârtesc —“
 Și iar ardea privirea lui.
 „Ei taci acum! Să nu mai spui
 De el, că te lovesc“.

„Să-mi horcăe, când i-oi fi pus
 Pe piept genunchii amândoi:
 Eu vreau să plec să-l văd, apoi —“
 Acum sări turbat în sus.
 Stăi, Medre, stăi! Sărac de noi,
 Ce gânduri te-au răpus!“

E râpă 'n fața lor. Târând
Pe tată-său, care-l strângea
De mijloc și 'n zadar proptea
Picioarele 'n nisip, cătând
Să-l ție 'n loc, acum urlând
Spre râpi el se ducea.

Un scurt, sălbatic sforăit
Pe nări, e glasul luptei lor:
Se 'nceștă teama de omor
Cu furia: se duc grăbit,
Și-acum pe râpi s'au prăbușit
Și tata și fecior!

DIN ADÂNCIMI

Din adâncimi fără de margini
A răsărit pe cer o stea ;
Și triști, nemișcători de-apururi,
Aprinșii sori priveau la ea.

De la 'nceput, de când e lumea,
Isbită ea prin spațiuri reci,
Să duce 'ntr'una, să tot ducă
Și se va duce 'n veci de veci.

Să scuturau, gemând prin noapte,
Din visuri deșteptării sori,
Ca să-și mai scuture urîtul,
S'a lunge-ai frigului fiori.

Și se uitau cu jale 'n drumul
Pierdutului drumeț acum —
O, de-ar putea și ei vr'odată
S'alerge 'n veci pe-acelaș drum!

Căci ei dela 'nceputul lumii
Stau solitari în gol așa,
Și'n lungul cel de veci al vremii
Ei tot pe acelaș loc vor sta.

Dar nu știau, că steaua 'n treacăt
Iși plânge amarul ei noroc
Că, de-obosită, pismuește
Pe cei ce stau etern în loc.

ROATA MORII

Stăteam pe gânduri, eu și gloata.
La roata morii ne uitam
Și de 'nzadar ne frământam,
Că de-adevăr noi tot nu dam:
De ce se 'nvârte roata?

„Păi, nu 'nțelegi tu românește?
Vezi scocul?“ — „Văd“. — Și ce-i pe scoc?
— „E apă“. — Bun! Stă apa 'n loc?“
„Ba vine“. — „Ei, acum cioc-poc
Și roata se 'nvârtește!“

Moraru-și scutura luleaua
Râzând. Avea el azi ce-avea.
Căci alte dăți când ne vedea
In jurul morii, ne făcea
Primire cu nuiaua.

Eram voioși că sta s'asculte
 Și ne spunea ce e, ce nu-i.
 Dar cum era puțin năprui,
 Făcea ca din cioc-pocul lui
 Să nu 'nțelegem multe.

„Da roata carului ce face?
 Se 'nvârte?“ — „Da“. — „Ba cum, ehei
 Se 'nvârte ea de capul ei?“
 — „Ba, când o'mpingi“. — „Eu ce spusei.
 Se 'nvârte-așa, și pace.

„Iar roata ici... o 'mpinge apa“.
 Acum noi toți am hohotit.
 Morarul ăsta e smintit: Biblioteca Centrală a Universității Cluj
 Când vrea să doarmă pe-odihnit
 El pat își face grapa!

Că de-ar împinge-o ea nebuna,
 S'ar năpusti, ieșind din scoc,
 S'ar duce pe pârâu cioc-poc —
 Dar uite, roata stă pe loc
 Și totuș *umblă* 'ntr'una

„Ei, bat'o Dumnezeu s'o bată!
 Dar cum să plece dac'o legi
 De moară, mă! Nu mă 'nțelegi?
 Cu voi nu mântui zile 'ntregi
 Ea stă, că e legată!

Să-ți faci acum, creștine, cruce!
 Priviam cu spaimă la morar.
 O legi? Și stă! Dar e 'n zadar!
 Și roata doar' o legi la car,
 Și ea se duce, duce!

„Se duce roata? Bun, dar carul?
 El stă pe loc ca mine-acum.
 El fuge crezi? Ba nici de cum,
 Fug numai roțile pe drum —“
 Ei, zi: nu-i prost morarul?

Și ne temeam să nu ne bată,
 Că prea l-am zăpăcit de tot.
 Păi carul stă? Minciuni de-un cot!
 Ba carul fuge ca netot
 Cu roatele de-odată!

„Am zis că nu? Ba, fuge doară —“
 Ei, fuge, vezi! Știam și noi.
 De ce n'o ia la fug' apoi
 Și moara ta cătră zăvoi,
 Cu tot ce e prin moară?...

Moraru-și puse 'n sân luleaua,
 Tăcut și grav: se pregătea
 La sfat cu noi atfel să stea;
 Și ce dovadă-i trebuia
 Mai bună ca nuiăua?

Iar ce-a urmat, la ce-aş mai spune?
Noi n'am ajuns la nici un rost,
Tu zici: „Erai, băiete, prost,
Şi roata pentru tine-a fost
A patra dimensiune!“

Şi-apoi? Eu văd şi astăzi gloata
Făcând așa! Tu nu 'ntâlneşti
Atâtea fapte omeneşti,
Le vezi, le-auzi şi te cruceşti
De ce se 'nvârte roata?

DIN POVESTE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LEGENDA RÂNDUNELEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din zori, de cum s'aprint,
Tot cântă rândunica
Sub streșini ciripind —
Era și fată mare
Și mândră de-a-cătare
Și-apoi, pe lângă toate,
Și fată de 'mpărat.
Ușor se duce nume
De-un lucru bun în lume,
Dar mai ușor de-un lucru
Frumos cu-adevărat.
Și 'n toată lumea vestea
I-a mers, cum merg de-acestea,
Când trec din gură 'n gură,
Grăbit, din sat în sat.

Dă roate șoimu 'n sbor,
 Și țipă rândunica
 Și n'află ajutor —
 Cum vin în șir cocorii,
 Venit-au peșitorii:
 Eșia din casă unul,
 Iară celălalt intra.
 Și ea și-a plâns durerea:
 „O, dă-mă cui ți-e vrerea,
 Măicuțo, dar străină
 Departe nu mă da!
 Și 'n ciuda bieteii fete,
 Ea, vitriga, o dete
 Străinilor de-acolo
 Veniți de undeva.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cad fulgi pe câmpul gol
 Și plânge-o rândunică
 Pierdută dintr'un stol —
 Pe-un larg adânc al mării,
 Spre-adânceul larg al zării
 Să duc corăbii multe
 Cu fata de 'mpărat.
 De-amar ea nu mai poate:
 Inelul scump și-l scoate
 Din deget, și-l aruncă
 În marea ce-o străbat.
 „Atunci, să știi tu bine,
 Voiu mai vorbi cu tine,
 Când mi-or găsi inelul“
 Iar mirele-a 'nghețat.

La cuib venind acum,
 Sfărmat găsi ea cuibul,
 Iar puii morți în drum —
 Ea blândă se supune
 Și face tot cum spune
 Bărbatul ei și 'n toate
 Nu-i dă nici un cuvânt
 De plângere; nu-și frânge
 Nici mânele, nu plânge,
 Ci rabdă datul sorții,
 Dar, tare 'n jurământ.
 E mută a ei gură:
 Nici dragoste nici ură
 N'arată, ci rămâne
 De-apururi un mormânt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prin pomi sânt lațuri mii,
 Prin aer zboară șoimii,
 La cuib pândesc copii —
 Și iată! azi răsună
 De multă voie bună
 Palatul tot; cu vuet
 La rege robii vin.
 Un pește-au prins în mare
 Și 'n el, în bună stare,
 Inelul scump al Doamnei.
 I-l dau, de sânge plin!
 Stăpânul îl privește
 Și vesel se pornește
 La Doamnă-sa să-i spue,
 Scăpat de-atâta chin.

Aripile i-au frânt,
 Se sbate-acum de moarte
 În țarnă, pe pământ —
 „De-acum tu nu mai plângi!“
 Și 'n brațe el o strânge.
 Cu mâna cea purtată
 Prin sânge pe inel,
 Bărbia el i-o prinde:
 Dar brațele-și întinde
 Cu țipet Doamna 'n aer,
 Uitându-se la el.
 Iar brațele-i de-odată
 În vânt încep să bată,
 Mișcări părând de aripi
 Cu umblet ușurel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și s'a 'nălțat în vânt
 De-odată rândunica!
 E negru-al ei vestmânt,
 Că 'n negru se purtase
 De când se măritase!
 De-atunci ea vesel sboară
 Pe dealuri și pe lunci
 Și 'ntr'una ciripește
 Și 'ntr'una povestește
 Tot ce-a făcut o viață
 De jale și de munci.
 Și cum fu desmierdată
 De-o mână 'nsângerată
 E gâtul rândunelei
 Ca sângele de-atunci.

I D E A L

BCU Cluj / Centre University Library Cluj

Venise fata de 'mpărat
Cu alte fete pe 'nserat
S'aducă apă din isvor —
Din zări un tânăr călător
Sosind pe-acolo, s'a rugat
 Să bea din cana lor.

Iar fata de 'mpărat i-a dus
Cofița ei; și când i-a spus
Flăcăul cel dintâiu cuvânt,
Ea să uita speriată 'n vânt,
Și ca certat' apoi și-a pus
 Privirile 'n pământ.

„Aș vrea, ca și la 'ntorsul meu,
 Să fii aici să-mi dai să beu —“
 Iar ea, tot nemișcată stând
 Cu ochii 'n jos și tremurând
 De lupta ei, târziu și greu
 Rosti sfioasă: „Când?“

„Și mâine poate... mai târziu...
 Ori peste-un an! Nici eu nu știu.
 Sânt fiu de Crai. Cărarea mea
 Pe-aici va fi. Ne vom vedea:
 De-acum iubitul tău să fiu,
 Iar tu iubita mea“.

Apoi plecă în grabnic pas...
 Avea atâta dor în glas!
 Era voinic și tinerel,
 Înalt și tras ca prin inel:
 De-atunci și ochii i-au rămas
 Și inima la el.

II

Și fata de 'mpărat veni
 Și-a doua zi, și-a treia zi,
 Și'n toate zilele pe rând
 Incete clipe numărând,
 Tot aștepta doar'o veni
 Flăcăul mai curând.

Grăbitul soare scăpăta,
 Și fata tot acolo sta;
 Și noaptea umedă din văi
 Venea pe 'ntunecate căi;
 Târziu în noapte-abia pleca
 Și fata la ai săi.

„O fi bolnav! O fi murit!
 O, Doamne, el ar fi venit
 De-atâta timp! mai știu și eu!
 Și doru-i plângător mereu
 Creștea, de presimțiri hrănit,
 Din ce în ce mai greu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Trecu și vara, și trecu
 Și toamna, și pe văi căzu
 Zăpada iernii, și-apoi iar
 Sosi 'nfloritul Cireșar —
 Dar nici acum voinicul nu,
 Doritul ei drumar!

„Dar totuși, azi el va veni...
 Nici azi nu vine... unde-o fi?
 Dar mâne va veni! Știu eu,
 Că-mi spune inima! Și-al meu,
 Al meu de-acum în veci va fi;
 Ce bun e Dumnezeu!

„Tu vânt de seară, 'n calea ta
 Nu l-ai văzut venind cumva?
 Și nici tu, nor, nu l-ai văzut
 Prin multe lumi câte-ai trecut?
 Să-i spui, te rog, de-l vei afla,
 Că-l plâng și că-l sărut!

Să-i spui că florile din strat
 Le ud și cresc mai revărsat,
 Dar forile pe-obrazul meu
 Pălesc, că prea le ud mereu;
 Și câte-amaruri am răbdat
 Știu, biata, numai eu!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Că pentru dânsul, că-l iubesc
 Părinții 'n drum mă ocolesc
 Și m'au gonit din casa lor;
 Că toți ai mei azi nu mă vor!
 Sânt singură, pe căi trăesc,
 Sânt singură, și mor!“

Treceau drumeți pe lângă ea,
 Șoptind, dar fața nu-i vedea.
 Treceau și zilele sburând
 Treceau și luni, treceau pe rând,
 Treceau și ani, ei nu-i trecea
 Răbdarea așteptând.

III

Auzi! ca valuri după val,
 Năvalnic tropotit de cal
 Și sună văile 'ndrășneț,
 O, ăsta e voinic drumeț!
 Și 'n zarea lunii vezi pe mal
 Un tânăr călăreț?

„Ochi dragi, de-atâta timp pustii!
 Mi-ai zis plecând: aici să fii,
 Și-aici, aici tu mă găsești!
 Dar uite, obosit ce ești!
 Știam eu doar că ai să vii,
 Știam că mă iubești!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Dar ah, cât m'ai lăsat s'aștept!
 Dar unde-ai fost? O, spune drept!
 De-acum tu nu vei mai pleca,
 Să-ți lași plângând iubita ta:
 O, vino, strânge-mă la piept...
 Ce bine mi-e așa!

Și nu mă'ntrebi, ce plâns nebun
 Am plâns de-atunci? O cum s'adun
 In vorbe-atâta gând pribeag.
 Și cum să 'ncep... O, dă-mi toiag!
 O, cât ești de frumos și bun
 Și cât îmi ești de drag!

Dar n'a venit!... Și ea cu zor
 Opria în drum pe călător,
 Râzând cu hohot îi spunea
 Povestea ei; apoi plângea:
 Ei l-au văzut, dar ei nu vor
 Să-i spuie ce făcea?

Pe unde-i el? Nu s'a găsit
 De-ajuns acum pentru nuntit?
 O, nu! Pentr'un alaiu domnesc
 Atâtea lucruri trebuiesc
 Și-atâta vreme! N'a venit,
 Că-i tânăr, și-l gătesc!

IV
 BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe-atunci erau vlăstari în lunci
 Copacii de-azi, și tineri prunci
 Erau bărbații. Colo 'n sat
 Copile mici; ea le-a purtat
 Pe brațe, și e mult de-atunci,
 De mult s'au măritat!

Acum pe cărje se proptea,
 N'avea puteri, și tot venea.
 „Pe-aici, pe-aici, e drumul lui...
 E noapte-acum... ba încă nu-i...
 L-am așteptat: atât aș vrea
 Să pot de-acum să-i spun!“

Dar într'o seară ea simți
 Că azi e cea din urmă zi;
 Ori vine azi de undeva
 Iubitul ei și-o va lua,
 Ori dacă nu, când va veni,
 El n'o va mai afla.

Și n'a venit! Nici n'a 'ncercat
 Să se ridice de-unde-a stat
 Sărmana, căci de-ajuns simțea
 Că 'n veci de-acum nu va putea
 Să plece, nu, și nemișcat
 Sta sfântă, și murea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Veni atunci din Răsărit.
 Pe drum o babă. S'a oprit,
 Căci auzise la izvor
 Gemut ea de creștini când mor —
 Și capul fetei l-a proptit
 În poala ei ușor.

„De jale plâng... Nu pot să 'nec
 Amarul gând, că iată plec
 Și n'am putut să-l văd măcar
 Odată! Ah, e gând amar!
 Dar sus în lumea 'n care trec
 Al meu va fi el iar!“

Ian Sfânta Vineri o privea
 Cu milă. „Uite“, zise-ea,
 Un veac de om tu aşteptând
 Robit' ai fost de-un singur gând —
 De-ai fi ştiut tu, draga mea,
 Aceasta mai curând!

„El şi-a uitat de ochii tăi!
 De mult s'a 'ntors pe alte căi.
 Căci lui menire i sa dat —
 S'a 'ntors de mult şi s'a 'nsurat;
 Flăcăii lui au alţi flăcăi:
 E Negură 'mpărat“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A fost un gemet întreit,
 Din totul inimii pornit
 Şi-apoi o linişte de veci!
 „Din lumea asta 'ntr'alta treci,
 Şi nici nu ştii, tu om trudit,
 Ce-i lumea 'n care pleci!“

Şi Sfânta Vineri s'a plecat
 Spre moart' apoi i-a sărutat
 Inchişii ochi: „Te depărtezi
 Cu dragul gând, că ai să-l vezi!
 Oh, omule, eşti înşelat
 In toate câte crezi!

„A ta e mergerea mereu
Spre țintă — drum îngust și greu —
Dar ținta nici odată nu-i
A ta! Și'n gând tu tot ce-ți pui
E numai vis, căci Dumnezeu
Te poartă 'n voia Lui!“

ȘTRENGARUL VĂILOR

Văzui prin văi al verii dulce vânt,
Ștregar frumos, cum toți pribegii sânt —
Târa mantaua 'n urmă-i pe pământ.

Plecând vre-o creangă 'n drum o săruta,
Cânta o doină 'nceet, și 'nceet cânta
Culcatul câmp de iarbă sub manta.

„Mi-a zis mai ieri al văii tânăr crin:
Ai casă tu și frați, voinic străin,
Tu cel cu ochii ruși din cer senin?

„Am mamă 'n deal, și-albastră-i haina ei,
Dar n'are brâu și-adună sfori de tei;
Iar tata-i dus să intre-argat la smeii!

„O cas'avem și noi pe-un vârf de scaiu,
Opt frați ce-i am s'au dus să vadă 'n raiu
De bea și-acolo vin popa Mihaiu.

„Ușor ce'nșeli pe-un crin nevinovat!
Puteam să-i spun că-s dascălul din sat
Și văr cu Por și Darie 'mpărat.

„De am, de n'am, mă mir ce-i pasă lui?
Nici eu nu știu de unde sânt și-al cui,
Prin văi eu nu dau seamă nimănu.

„Eu sânt copil al codrilor de fag.
Alerg și cânt, și 'n sân aș vrea să bag,
Să fie-al meu de veci ce-mi este drag.

„In zori mă duc pe-o margine de râu
Și stau și scot cavalul dela brâu,
Prin lan mă joc cu spicele de grâu.

„Când trec copii, sub tufă eu mă strâng,
Deodată sar și sun tufișu'n crâng,
Și-mi pare'n urmă rău când bieții plâng.

„Spre cei trudiți, cu hoare eu mă plec,
Pe fete 'n șes cu glume le petrec,
Și 'nvăț pe toți să cânte pe-unde trec.

„Sărut neveste 'n lunci și flori le-adun,
Străin cum sânt, ce-mi pasă ce le spun —
Hei, cucule, tu-mi ești tovarăș bun!

„Grozav ce-mi e fălosul de stejar:
Să nu te văd pe-aici, copil ștrengar,
Că 'n lumea ta trăiești și tu 'n zadar!

„Hoho, stejare-al meu! Tu cine ești?
Pământului faci umbră, și vorbești
Cu norii 'n dodii tu, și'ndrugi povești!

„Trăiesc și eu pe vrerea Celui-sfânt:
De n'ar vrea El să fie 'n lume vânt,
De ce m'ar fi făcut așa cum sânt?

BCC Cluj Central University Library Cluj

C U S C R I

Bătaia cea rară 'n ceasornic
Acum a 'ncetat.
Hatmanul se uită mirat
La marele vornic —
„E vânt și pe ape-a 'noptat!“

Dar ce-au fost aceste cuvinte,
Și-așa din senin?
Bând focul spumosului vin,
Vorbiau de logodnă 'nainte,
Dorindu-și norocul din plin.

Și-acum ei de-odată tăcură,

Cu ochii 'n pământ.

Vorbi par 'că glas din mormânt —

Ce vorbe-avu vornicu 'n gură,

Cu noapte, cu ape, cu vânt?

Nici unul nu'ncearcă să rupă

Tăcerea. Le mor

Mărgelele vinului lor

In plina și uitata-le cupă,

Și-un gând li-e pe inimi zăvor.

E noapte, și vântul e rece

Și nori-s a ploi.

Mai steter 'o vreme, și-apoi

Hatmanul se scoală să plece —

-Așa-s de-obosiți amândoi!

Dar vornicul n'are-alinare.

Scutelnici chemând:

„Să 'ncealece zece 'n curând!“

Cu zece, el însuși călare,

Dă pinteni și-aleargă tăcând.

Copitele sună prin noapte,

Și-i vânt și e nor.

„Mai iute, voinici, că eu mor!“

Mirați ei se 'ntreabă cu șoapte

De fapta stăpânului lor.

Nu-i umblet, e goană nebună,
 Sălbatec un hop,
 Cum fug cei ajunși de potop —
 Deodată un tropot răsună
 Din stânga, de cai în galop.

Răspântia căii le-aduce
 Un stol cunoscut:
 Hatmanul! E par'că făcut!
 Prin noapte el unde se duce,
 De-ai săi slujitori petrecut?

S'opriră din goană pe-o clipă
 Bătrânii boeri —
 Dar nu! Au fost numai păreri.
 Tăcuți, ei s'alătură 'n pripă,
 Dând goanei sporite puteri.

Ei n'aveau nimic ce să-și spuie
 Și nu s'au mirat.
 Acum ei vedeau răsfirat
 Ce-amar li-e ursit să-i răpue:
 E vânt și pe ape-a 'noptat!

Mai iute, mai iute! Prin ape
 De-adreptul de tot.
 Luați-mi și Dunărea 'n nôt
 Și cine-i cu zile, să scape!
 Și-aleargă voinicii cât pot.

Când soarele-un drum dimineții
 Prin nori i-a făcut,
 El numai pe doi i-a văzut,
 Pe doi, că pe cale drumeții
 Pe rând de-oboseal'au căzut.

Mirat el vedea de pe-un munte,
 Ca dou' arătări,
 Alături boerii călări
 Și-a bărbilor Dunări cărunte
 Săltându-le vântu'n suflări.

Departe-i petrece pe cale.
 Ii vede c'abat
 La dreapta spre marele sat
 Și 'n satul acela din vale
 La casa cea mare-au intrat.

La vornic e plânsset în casă
 Și fum de făclii.
 Alături, sărmanii copii,
 Dorm fără de suflte, pe-o masă,
 Frumoși și cuminte ca vii.

Pescarii pe apă-i văzură,
 Pe-amurgul fatal,
 Și'ntoarsă pe-o dungă de-un val
 Sbătându-se luntrea, căzură
 Și-acolo pieriră la mal.

Tu-ți plânge-acum, vornice, fata!
 Hatmane, pe-al tău,
Bocește-ți frumosul făcău,
Dați chiote! Totul e gata,
Și 'n umbră pândește ceas rău!

O NOAPTE PE CARAIMAN

Scoboară de grabă ciobanul
La târlă cu oile lui.
E seară pe culme, și nu-i:
Se 'ntunecă 'n cet Caraimanul,
Cum nu-l mai văzui.

Stau neguri pe Jepi, pe Furnica,
Și neguri pe Vârfu-cu-dor:
Se lasă din umedul nor
Tăcerea și noaptea și frica
Pe culmile lor.

S'a stins după mucedă stâncă
Și ultimul roșu de-Apus.
Deodată, cu soarele dus,
O noapte cumplită și-adâncă
Se varsă de sus.

Iar alta se urcă din vale
Cu spaima eternei tăceri
Ah, cum a fost ziua de ieri?
Grozave sânt, Noapte, ale tale
Tăcute puteri!

N'aude urechea, nu vede
Nici ochiul nimic. Și de viu
Te pari îngropat în sicriu
Și sufletu 'n tine se crede
Un pom în pustiu!

Așa înaintea creării
A fost tohu-bohu, socot;
Plutea peste-adânc Sevaot,
Și, neștiutor al mișcării,
Sta haosul tot.

Aici, în sălbateca noapte
Cunoști ce e vecinic și sfânt,
Ce soli ai vieților sânt
O rază și câteva șoapte
Pierdute în vânt!

MUNTELE RĂTEZAT

Muntele și-acum ascunde
Între nouri fruntea lui;
Trăsnet când prin stânci pătrunde
Dintre stânci și-acum răspunde
Vulturul 'ngrijat de pui.

Fiarele și-acum își cată
Sus prin codrii adăpost,
Turme când pe culmi s'arată —
Însă vârful-i nici odată
N'o să fie cum a fost!

Că pe culmi atunci, pe creste,
Uriași trăiau cumpliți,
Cu copii și cu neveste.
Noi știm numai din poveste,
Că-s acum de mult pieriți.

Ici pe-un munte câte unul,
 Altu colo 'n pisc era;
 Când vorbea, urla ca tunul;
 Când fugea pe culmi nebunul,
 Sub el locul tremura.

Noi le știm, Români, toate,
 Că trăiam și-atunci pe-aici,
 N'aveam grija lor, nepoate:
 Le păream prin vale poate
 Niște biete de furnici.

Și trecură vremi, trecură,
 Uriașii puținței
 Tot mai repede scăzură.
 Cei din urmă cari văzură
 Sfântul cer, îi știm pe trei.

Un flăcău și două fete;
 Nimeni altu 'n lung și 'n lat.
 Ele-umblau nemângâiete
 Și 'ntre ele-o ceartă dete,
 Cui să-i fie de bărbat?

Prețul fu, ca'n vremi trecute,
 O cetate 'n munți la nori:
 Care-o va cădi mai iute.
 Deci clădiră pe 'ntrecute
 Mânioasele surori.

Dar în dimineața 'n care
 Cea mai tânără-și avea
 Gata turnu ei cel mare,
 Ceealaltă 'n supărare,
 De pe-un munte cum privea,

Fier de plug luând în mână,
 Asvârli spre turn cu el,
 Și-a isbit așa păgână
 Zidul cel de-o săptămână,
 Retezându-l așa fel,

Că și culme și cetate,
 Cu flăcău și fată 'n sbor,
 Toate fost-au spulberate,
 Și prin văi întunecate
 S'a 'nălțat mormanul lor.

Ea, cea singură 'n viață,
 Hohotind porni acu
 Și-a pierit prin culmi prin ceață.
 Dintr'această dimineață
 N'o știm ce se mai făcu,

Noi Românii știm aceste,
 Că pe-aici ne'avurăm rost
 Când trăiau capcâni pe creste:
 Multe știm, căci multă este
 Vremea de când știm ce-a fost.

Vezi pe-un deal acolo satul?
Dealul 'ntreg e un mormânt:
Piscul ras din Rătezatul,
Moărta fată și 'ngropatul
Uriș, acolo sânt!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ȘARPELE 'N INIMĂ

M'ai strâns ieri cu mânie 'n crâng
De brațul stâng —
De ce mă spui la toți că plâng?

„Să nu te văd cu vr'un flăcău,
Că dai de rău!“
Dar ce, mă rog, sânt robul tău?

N'am plâns și nu te lăuda!
Am plâns, ba da,
Dar nu pentru mustrarea ta!

M'am întâlnit așa pe drum,
Mai știi eu cum,
Dar tu ești mânios și-acum!

Și-a fost și soră-ta cu ei;
 Veniau tustrei,
 Și-am stat puțin, și ce mai vrei?

N'am voe nici atât, eu nu?
 Dar ce crezi tu,
 Și ochii să mi-i scot de-acu?

Ai răsărit ca din pământ —
 Ei, Doamne sfânt,
 Iți sânt nevastă, soră-ți sânt,

De nu mă lași din ochi mereu?
 Nu pot și eu
 Să mă 'ntâlnească cu cine vreau?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„De unde vii? Ce cat în prund?
 Ce flori ascund?“
 Ești mamă tu, ca să-ți răspund?

Și-uitându-te și 'n jos și 'n sus,
 Scrâșnind mi-ai spus:
 „Săracă fată!“ și te-ai dus.

Săracă! Dar de ce să fiu?
 Pe suflet viu,
 Cu nici o vină nu mă știu.

Apoi de ce tot spui și spui
 Că, de tăcui,
 E semn că vinovată fui?

Ce semn? Tăcui așa mereu,
 Că-mi fu cu greu,
 Și ce-ți puteam răspunde eu?

De-ași fi jurat pe-un raiu de sfinți,
 Tu, printre dinți,
 Mi-ai fi răspuns la toate: minți!

Că și ce nu-i și nu-i, tu vezi!
 Te 'nveninezi
 Și toate câte-ți par, le crezi!

Și-am plâns și eri, gândeam că mor,
 Că-mi tot dai zor
 Să-mi afli vina 'n fața lor!

De ce mă chinuiești tu vrând?
 De ce ți-e 'n gând
 Mereu să mă tot vezi plângând?

Vrășmaș de veci de te-aș avea,
 Tu n'ai putea,
 S'acrești mai rău viața mea!

De-s rea, tu bate-mă să zac,
 De-ți e pe plac,
 Dar nu-mi scorni și ce nu fac!

CONCERTUL PRIMĂVERII

Chiar acum din crâng venii
 Și e' o veste bună!
Iarășe concert copii:
Merg și eu, și tu să vii,
 Mergem împreună'.

Vrei programă, lămurit?
 Stăi puțin să cauț.
Cucul, un solist vestiț,
De printr' alte țări venit,
 Va cânta din flaut.

Cântăreața dulce 'n graiu
 Cea numită „perla
Cântăreților din Maiu“
Dulce va doini din năiu
 Multe doine mierla.

Va 'ntona apoi un psalt
 „Imnul veseliei“,
 Corul dintr'un fag înalt
 Vor cânta 'n sopran și 'n alt
 Graurii câmpiei,

Turturelele 'n tenor;
 Și-alte voci măestre,
 Toate după glasul lor.
 Vor urma dup' acest cor
 Fel de fel de-orchestre,

Voci de gaițe cari fac
 Să scoboare ploaia,
 Și 'ntr'o scoarță de copac
 O să bată tica-tac
 Tactul ghionoiaia.

Iar naționale-apoi
 Cobze și-alte hanguri,
 Glas de fluer și cimpoi,
 Pitpalaci și cintezoi
 Și-un taraf de granguri.

Se vor pune-apoi pe joc
 Până chiar și surzii,
 Când vor prinde dintr'un loe
 Să ne cânte hori, cu foc
 Din tilincă sturzii.

Vom cânta și noi ce-om ști,
Cântece din carte.
Și de va putea veni,
Vântul, și el va doini,
Că e dus departe.

Cine-i contra să-l vedem,
Ca să-l știe soții!
De-aveți chef, tovarăși bem—
Ura 'n cer! cu toții-avem,
Mergem dar cu toții!

FLOAREA SOARELUI ȘI MACUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se' ntreba, vorbind odată,
Două flori pe șes:
„Vecinic stai îngândurată,
Roșie și mândră floare!
Ce-ai pe suflet de te doare,
Și suspini ades?“

— „Stau așa! Mi-e dus și gândul
Și mi-e somn mereu.
Dar tu, capul tău plecându-l,
Pentru ce ești tot trudită?“
— „Cum n'aș fi, căci nedormită
Sunt în veci și eu.

„Când amurgu 'n văi se 'ngână,
 Vine din Apus
 Un făcău; mă ia de mână,
 Dă din cap și semn îmi face,
 Tac și eu că și el tace
 Și sburăm în sus.

Peste mări, eu nu știu unde,
 Peste munți cu flori.
 Nu-l întreb, că nu-mi răspunde,
 Și sburând prin lume-moartă,
 El mă lasă 'n raiu la poartă
 Strajă până 'n zori!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tristă zise ceealaltă:
 Lungă cale ai!
 Floare galbenă și 'naltă
 Și cu-așa de mândru nume,
 Ce vezi tu pe ceea-lume,
 Strajă până stai?“

-- „Ce să văd! Deschide cerul
 Mândrele lui porți,
 Și 'mpăratul vine, Lerul,
 Iar cu el, în haină albă,
 Vin purtând cununi de nalbă,
 Suflete de morți.

„Și e cald și e lumină,
 Și-ori pe unde treci,
 Valea de copii e plină,
 Prinși de mâni își joacă jocul,
 Iar de cântec plin e locul,
 Plin de flori în veci.

„Dar de ce suspini tu oare“,
 Zise ea apoi
 Către ceealaltă floare,
 „Și de ce m'ascuți mirată?“
 A răspuns, pornind de-oadtă,
 Cea cu roșii foi:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Ah, suspin, că tot ca tine
 Strajă stau și eu!
 Din apus un tânăr vine
 Tot așa, când amurgește;
 Nu-i vorbesc, că nu-mi vorbește,
 Și sburăm mereu.

Și mi-e ciudă, cum se poate
 Noptile s'alerg.
 Uite ziua, știu de toate;
 Seara însă plec uitucă:
 Nu știu unde-o să mă ducă,
 Știu numai că merg.

„Stau la poarta 'ntunecată
 Și 'ntr'un loc cumplit:
 Nu văd soare nici odată,
 Numai neguri și furtună,
 Și prin nori un colț de lună
 Mort și 'ngălbenit.

„Și vin suflete-amărâte,
 Ochii lor, isvor:
 Udă haine mohorâte,
 Udă pietrele pe cale,
 Și pornesc ca râu la vale
 Lacrimile lor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ah, și 'n chinul lor cel mare
 Ei, pe piept, ienind,
 Pumnii-i strâng așa de tare.
 Că-și pătrund prin carne pieptul
 Și sub coaste ei de-adreptul
 Inima și-o prind“.

„Amândou' avem o soartă“,
 Suspinând vorbi,
 Floarea care-apururi poartă
 Ochii dornici după soare:
 „Dar voinicul tânăr oare
 Cine poate fi?

„Din Apus mereu săracul,
Vine blând și bun —“
„Nu-l cunosc“ răspunse macul,
Dar pe când vorbeau cuvântul
Se opri 'ntre sălcii vântul
Și-asculta ce-și spun.

A zâmbit și-apoi cu jale
Șuerând s'a dus
Trist pe lângă râu la vale.
O să vie dânsul iară
Pe la flori în fapt de seară,
Singur, din Apus!

SPADĂ ȘI CORĂBII

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Odată Te-am văzut, cu alți copii,
Jucându-te 'ntr'o vară prin grădina
Frumosului castel. Privea Regina
Din umbra unui pom, și jucării
Ea însăși vă făcea, legând de-olaltă
Uscate crengi de brad și 'nchipuia
O plută pe pârâu. Voi după ea
Fugeați râzând, văzând-o 'n drum cum saltă:
C'un băț în mâni, mergeai cu pluta 'n rând,
Cuprins de zor să-i cârmuești înnotul,
Iar ceialalți, aceeași cârm'având,
Mergeau privind, căci tu-i erai pilotul.
Iar când vedeai că 'n Peleş vi s'a dus,
Sau când era cu totul desfăcută,
Voi fuga vă'ntorceați, că 'n deal mai sus
Regina v'aștepta cu altă plută.

Erai pe-atunci mai mic. Și te văzui
 Mai mare-apoi. Cu doi de-a ta etate
 Pe-un pod ce 'n stânga drumul îl abate
 Pe-al Peleşului mal, din dreapta lui,
 Aproape de castel, pe sub grădină,
 Acolo stai, iar brazii de pe mal
 Priveau mirați la micul caporal
 Precum cei doi copii, cu vorba plină
 De-uimire, cred, priveau acun tesacul
 Pe care Tu-l țineai veghiat în mâni
 Și, par'că 'n felu-oștenilor bătrâni,
 Deprins cu el. Și ca să-și facă placul
 Râzând, Tu i-ai lăsat s'apese-ușor
 Cu mâna pe tăiș, și ca să vadă
 De-i greu, l-au judecat pe palma lor.
 Apoi luându-l Tu, în chip de spadă
 Rotind prin aer repede-l purtai
 Acum întins pe cât puteai ajunge,
 Izbind spre-un punct așa cum se străpunge,
 Sau dând pieziș în chipu 'n care tai.
 Cărunt un general atunci, cu pasul
 Domol și cumpătat spre voi venea,
 Dar nu l-ați observat decât abea
 Când stete 'n loc și-i auziră-ți glasul.
 Pe cât de iute scapără scânteii
 Amnaru'n joc, așa Ți-a fost de iute
 Tesacu 'n teaca lui, și 'n graba ei
 Și mâna dreaptă gata să salute.
 „Trăiți !“ și 'n fipt și drept, cu pieptu 'ntins,
 Ai stat în fața lui, iar el, coloană,
 În fața ta — ce vrednică icoană —
 Și astfel Ți-a răspuns. Și-apoi te-a prins
 De mână, ca pe-un frate.

Iar eu sub brazi priveam la voi tăcut.
 De ce-ași nega, că ochi-mi s'au umplut
 De lacrimi mari, din mult adânc vărsate,
 Văzând cum pleci cuminte 'n rând cu el:
 Pe strâmtul drum ce duce la castel,
 Cum urcă 'ncet nepotul cu bunicul.

Și eu, și-acei ce pe-a vieții cale
 De patru ori făcurăm drum mai lung
 Decât al Tău, mai pot spera s'ajung
 Să văd pe culmi izbânda vieții Tale?
 Tu crești acum voinic, și Dumnezeu
 De nu-i mâhnit pe noi, ca să ne bată
 Cu ce-a știut mai aspru El vr'odată,
 Să bat'un neam — vai, neam român al meu,
 De ce chiar tu să ai o judecată
 Așa de grea! — de nu-i mâhnit pe noi,
 Cu bine-Ți va spori 'ndelung și anii,
 Cu braț voinic îți vei opri dușmanii
 Și 'n lupte vei conduce-ostași eroi.
 Visăm și noi, de mult visăm voinicul
 Ursit să scape-o fată de 'mpărat,
 Cum Făt-Frumos ursit a fost s'o scape,
 El iar o să ridice-un neam furat
 De-ai săi dușmani și-aproape aruncat,
 Subt bulgării 'nmormântătoarei sape.
 Veni-va El, și peste munți și ape
 Semeț va stăpâni din Vest în Ost —
 In inimă-mi o știu, o știu eu bine!
 Și cine-avu noroc așa ca Tine?
 Că tu, de mic, purtat în brațe-ai fost

De-un înger alb din lumile cântării,
 Că-i dete-Apolo dulcele său rost
 Și-un suflet mare-al milei și 'ndurării.
 Un rege glorios apoi te-a pus
 Pe-ai Săi genunchi și sfaturi El îți dete,
 Bătrân și înțelept, ca să-Ți arate
 Ce drum să iei, de mână Te-a condus.
 Și va veni, veni și-un timp dorit,
 Când cele 'nguste-și vor mări cuprinsul,
 Când cele ce-au fost joc vor fi 'ntradinsul
 Și nu ne va 'ngrădi 'n puteri învinsul
 Șirag de munți:

Tu, Rege prea mărit

Al vremilor de-atunci, Tu mândre nume,
 Voiu fi 'n mormânt, cu suflet tresărit,
 Știind că 'n lupte porți cumplite săbii
 Și drum măreț Tu dai schimbatei sorți,
 Că 'n larg pe Pontul Euxin Tu porți,
 Unite 'n stol, puternice corăbii!

ÎN ȘANȚURI

„Burcel în șanț muri strivind
O tivgă păgânească,
Șoimu 'n rădan căzu răcnind:
Moldova să trăiască!“
Curcanul cel voinic și bun,
El, Peneș spune — acestea,
Dar n'a spus tot. Eu vreau să spun
Deplin acum povestea.

Burcel era Oltean, un pui,
Ajuns din întâmplare
Intre flăcăii din Vaslui,
Viteaz minune-mare
Iar când muri, strivind în șanț
O tivgă păgânească,
Strigat-a bietul dorobanț:
Muntenia să trăiască!

Burcel și Șoim, trăsniiți în zbor,
 Căzură 'n șanț de-odată,
 Strigând de-odată țara lor
 Cea 'n două despicăta.
 Alătura de ei gema
 Căzut și căpitanul,
 Isbit de moarte se trudea
 Cu ochii 'nchișii sărmanul.

El auzise pe cei doi,
 Ce spuseră 'n cădere
 Și jalnic se 'nălță 'n noroiu,
 Privindu-i cu durere.
 Le zise-apoi: „O țară e,
 Cum una ni-e mânia!
 Muntenia, Moldova — ce?
 Trăiască România!

Atunci și Șoimu și Burcel,
 Cu fața 'nseninată,
 Priviră lung și-adânc la el
 Și-au tresărit de-odată.
 Spre-acelaș loc, spre Nord privind,
 Și sus apoi, tăria,
 Toți trei strigar'atunci murind:
Trăiască România!

O POVESTE VESELĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe negre căi sosește mortul
La Aheron. „Voiesc să trec.
Aici dovada că sunt Grec
Și-aici am pașaportul“.

„Kala. In colț un loc e gol —
Dar dă-mi obolul înainte“.
— Obolul? Nici nu-mi dă prin minte!
Să nu-mi vorbești de-obol.

„Spurcatul duh al tău să 'ntrebe
Ce geniu sânt, ce fact' am fost;
De-obol să 'ntrebi poporul prost,
Să 'ntrebi nedemna plebe.

„Netoții vulgului profan
Lui Hades îi adună mintă,
Lui Carber îi aduc plăcintă
Și 'n gură ție-un ban.

„Dar tot ce fac e și nélogic
Și lucru învechit și rău —
Tu tot nu știi, că banul tău
E simbol mitologic?

„Și nu 'nțelegi, luntraș albit,
Cu ochii 'nceinși de flăcări roșii,
Ce idioți ne-au fost strămoșii,
Și noi, ce neam orbit!

BCC Cluj / Central University Library Cluj

„Eu sunt neoplatonic, frate,
Și 'n Carpax un sotir vedem,
Iar Carpax ne-a 'nvățat s'avem
Idei înaintate.

„Sau crezi ce-a spus Homer? Un biet
Nebun! Homer e numai nume,
Homer nici n'a trăit pe lume
Și nici n'a fost poet

„Nu vezi cum toarn' o epopee
Din versuri fără nici un fond;
Cu'n prinț șiret și vagabond
Iți umple-o Odisee.

„Și-acest Homer neghiob făcu
 Din Zevs un zeu. Povestea-i tristă,
 Căci Zevs al vostru nu există,
 Cum nu exiști nici tu,

„Nici Stix, pe care treci tu morții!
 Când însuși tu ești numai mit,
 Ce-obil îmi ceri! Ești un smintit,
 Tu paznicule-al porții!“

Cu toții-au stat uimiți privind,
 Așa de iute-a fost năvala
 Cuvintelor, cari alandala
 Porniră sforăind,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dintr'alte lumi aduse, par'că
 Dintr'ale guri, ce-aveau alt rost.
 Sta însuși Caron ca un prost,
 Uitând de lac și barcă.

Apoi o mână 'ncet și-a dus
 La cap, la piept și la picioare,
 S'a tras de păr, văzu că-l doare
 Și-atunci sări în sus.

„Ce-mi tot îndrugi aici, sărațe,
 De-Omer și Stix și Zevs din cer:
 De-obil e vorba! Și ți-l cer:
 Mi-l dai, sântem pe pace.

„De nu mi-l scoți, am să-ți arăt
 Că nu sânt mit. Odată, gata —
 Obolul, că ridic lopata
 Și-ți trag până te 'mbăt!“

„Să-mi tragi! Eu am obolul meu,
 Am trioboli, și ca lumina,
 De-argint curat, și din Aegina —
 Am drahme, dar nu vreu!“

— „Nu vrei? Atunci te duce dracul
 Cu neoplatonism cu tot!
 De-l ai în gură, am să-l scot
 Și 'nfund eu tine lacul!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Lăsând mantaua jos voinic
 Făcu luntrașul săritura:
 L'a prins de fălci, căscându-i gura,
 Privi 'n gâtlej..., nimic!

I-a smuls din spate-apoi vestmântul,
 L'a 'ntors, l-a scuturat, dar vai!
 „Nici copcii tu la haină n'ai
 Și bate prin ea vântul!“

Și râse-apoi. Acum ești gol!
 Salut pe Carpax! Sănătate
 Ideilor înaintate —
 Dar vorba e de-obol!

„Tu ai un pașaport, vezi bine!
 E mit și el? De ce-l arăți?
 Văzut-am noi și de-alte dăți
 Pe-aici zevzeci ca tine!“

Râdeau în cel mai vesel chip
 In luntre toți, cătându-i banul...
 Nu râse însă și Clearh Spartanul.
 Și 'ntors spre Melanip:

„Așa fac ei viața 'ntreagă,
 Că este-apucătura lor.
 Smintesc credința din popor,
 Pe Zevs din cer îl neagă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Hulesc pe-Omer ca pe-un pitic,
 Dărâmă vechile tradiții,
 Dar nu pot pune 'n loc, smintiții,
 Nimic în loc, nimic!

„Ei spun c'ar crede 'ntr'alte cronici.
 Când nu le ai, în ce să crezi?
 De-apururi sar ca niște iezi
 Acești neoplatonici.

„Și-ascund ce-i lucru evident
 Prin fraze mari și prin injurii
 Și-acopăr, cu puterea gurii,
 Că n' au nici un talent!“

BORDEI SĂRAC

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe-ai tăi, pe rând pe toți i-ai adunat
Ca puii 'n cuib, și-i pace acum în tine.
Și-adormi și tu, bordei nealinat.
E liniște 'n văzduh, și noaptea vine
Cu cer senin; pe câmpu-'nzăpădat
Zâmbi-va 'ndată discul lunii pline.

Ești slab și vechi, dar te-ai luptat voinice
Să crești un stol de suflete sărace.
A plâns mai pân' acum bolnav cel mic
Și cel mai drag al tău... și par'că tace.
Ascultă de-auzi vr'un glas; n'auzi nimic,
Pui capu 'n piept, zâmbind, și-adormi în pace.

E vremea să te-alini. Scurmat de vânt,
 Bătut de ploi, slăbit de ani, bătrâne,
 Trăești de mila lor pe-acest pământ.
 Vai, cum se sbat s'agonisească pâne.
 Sânt mulți și mici, și-așa de dragi îți sânt —
 Și-acum ei tac și iar vor plânge mâne.

Dar poate crezi că va pluti mereu
 Dealungul nopții pace-adormitoare?
 Acum tu crezi, sărman bordeiu al meu,
 Că 'n alb veștmânt din cer o să coboare
 Un înger blând! Dar nu știi ce știu eu —
 La noapte-un Duh cu hohote-o să sboare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Porni-se-va, de-o rece boare-aduș
 Un ger cumplit și-urmat dintâi de șoapte
 Așa cum trec, pe-al soarelui apus,
 Năluci ce plâng prin lanurile coapte.
 Și-apoi sosi-va șuerând pe sus,
 Cel vecinic mânios din miază-noapte.

Prin somn tu vei simți trecând fiori
 Prin trupul tău, și deschizând privirea,
 Vei sta cutremurat: acum tu mori!
 Din mii de părți s'a 'nvârtejît perirea,
 Câmpii cu erivăț și văzduh cu nori,
 Și-un suflet răzvrătit întreagă firea!

Tu 'n pază suflete de oameni ai!
 Să nu te dai! De te-o strivi pe tine,
 Sânt toți ai tăi pierduți! Să nu te dai!
 El vine mânios, el vine, vine —
 Te va urni din locu 'n care stai,
 Va smulge stuhul tău cu brațe pline.

Și-ai tăi, deștepți, vor plânge iarăș toți,
 Când el te va 'nceșta să te ridice.
 Troznind te vei lupta, ca să te scoți,
 Din mâna lui, dar ca un snop de spice,
 Tu strâns vei fi de el — și ce să poți,
 Tu slab și vechiu în brațe-așa voinice!

Veți fi puțin de-avalma amândoi
 Și nu vei mai avea 'n curând putere,
 Gemând tu vei cădea strivit apoi.
 Vai, nu te va durea a ta durere,
 Dar uite-ai tăi pe câmp desculți și goi,
 Și tu murind, tu 'ntreaga lor avere!

Cu hohote de diavol va 'ndrepta
 Și-asupra ta va netezi nămeții.
 Când mâne 'n zori eu voiu veni, voiu sta
 Vai, nu de asprul ger al dimineții,
 Voiu sta 'nghețat de mila lor și-a ta —
 Nici tu nu vei mai fi, și nici ei bieții!

U M B R A

Dacă tu vei căuta
Să se 'nalțe pacinic fumul
Jertfei tale, nu uita
Că, de ai spre soare drumul,
Umbra este 'n urma ta.

Rob tăcut, pe care-l chiamă
Domnul său c'un gest tăcut,
Ia aminte plin de teamă
Ori ce gest i-ar fi făcut
Și de toate ține seamă.

Umbra-i robul, când urmezi
Drumul tău spre soare țântă:
Nu te supără, n'o vezi;
Chipul ți-e 'n lumină sfântă,
Și 'n lumină 'naintezi,

Dar când vii de dimpotriva
Soarelui, ea-i sfetnic rău:
Stăruind, nemilostiva,
Să 'nopteze chipul tău,
Ce supărăcioasă fi-va!

Umbră, soare, al jertfei fum!
De prisos mi-e tâlcul, dacă
N'ai putut să-l prinzi. Și-acum
Poți s'alegi! Ești cel ce pleacă,
Eu sânt cel de mult pe drum.

P A C E

Galbene văpăi de soare
Peste deal acum se scurg,
Și 'n noptateca răcoare
Peste sat se 'nalță, fumul,
Codrii-alene cântă 'n drumul
Vântului de-amurg.

In curând o să s'aline
Truda chinului de azi.
Vei privi prin zări senine
Stelele, sclipind mărunte,
Cum încet, de peste munte,
Ies de printre brazi.

Ca și eri rotundă luna
O să ias' acum, acum,
Steag de aur pe cununa
Dealului! Și iată 'n luncă
Plopii doinitori ce-aruncă
Umbre peste drum.

Coasa va dormi și sapa.
 Va tăcea cântarea 'n grâu.
 Și-o s'auzi ca 'n vis cum apa
 Pe sub iaz se mai frământă
 Și privighetori ce cântă
 Dincolo de râu.

Noaptea 'ntreag'o să-și murmure
 Apele povestea lor,
 Și eșind de prin pădure,
 Căprioarele pe creste
 Vor căta prin văi de este
 Pace la isvor.

Și va fi! De sus, va face
 Dătătorul de vieți
 Parte tuturor de pace.
 Și-o să-ți uiți și tu mâhnirea,
 Suflete, așteptând ivirea
 Albei dimineți.

PRIN MEHADIA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și era un vuet jalnic prin porumburile coapte —
Carul-mare scoborîse jos de tot spre Miază-noapte
Și-i păreau pe deal înfipte roțile de dinapoi;
Lira ne'nsoția la dreapta, iar Antares după noi.

Prin răcoarea mult' a nopții îmi vedeam suflarea
[gurii,
Eu mergeam pe strâmta cale de sub marginea
[pădurii,
Obosit și de mânie și de drum îndelungat.
Uneori isbia copita calului descălecat
Pietrele, 'ngrozind tăcerea câtă mă 'nsoțea pe cale.
Noaptea neagră tot mai negru vâl punea pe neagra
[vale.

Vântul sbuciuma frunzișul și prin stânci, la cotituri,
Fioros scotea 'n durere muget cu 'nzecite guri.

Și urcam, urcam poteca. Par' că m'aș fi dus spre
[moarte,
Singur, închizându-mi ochii, ca 'ntâmplarea să mă
[poarte
Unde-o vrea. Mânia 'n suflet par' că-mi tot sporea
[pe drum;
Și trecea, trecea și noaptea, și era spre zori acum.

Dar pe culme sus, deodată, Doamne tu, Părinte-al
[vieții!

Când ieșii pe culmea goală în răcoarea dimineții,
Sufletu-mi simții deodată liber și de-uimire plin:
Incetase-acum și vântul, cerul scăpăra senin,
Iar în zarea limpezită, ca un scut de aur, luna
Sta pe piscul unui munte, roșu aurind cununa
Muntelui, și până 'n vale, ca și ziua luminând
Iată turla de biserică cum s'arată rând pe rând,
Sate risipite 'n lungul văilor, grădini prin sate,
Toate 'n alba zare-a lunei și 'n repaos cufundate;
Iată dealuri pe-unde via își întinde vița ei.
Râul colo 'n negre maluri, ca un fulger cu scânteii.
Ce-alergând în strâmbu-i umbrelor a'mpietrit
[păstrându-și locul,
Iar departe, de sub poala codrului, de unde focul
Potolit ardea prin noapte lângă carul ocolit
De bărbați, doinea de-alungul văilor, ca aiurit,

Tulnicul cel trist la cântec și cu 'ntorsături duioase,
 Și cântau cuvinte-acolo, din adânc de suflet

[scoase —

Prin atâta vraj-a nopții cea cu chip dumnezeesc,
 Trăgănat plângea 'n restimpuri cântecul arde-

[lenesc:

„Colo 'n vale, la fântână,
 Două fete spală lână“.

;

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DINTR'O POVESTE

Port străin și cărți străine,
Tot ce din străin ne vine
A ne 'ntrece cu ocară
Și-a batjocori mereu,
Ori hulind pe Dumnezeu
Și nesocotind bărbații
Care ne ridică țara,
Ori umblând ca apucații
Să ne batem vecinic pieptul:
De-am fi oricât de nemernici,
Să ne credem toți puternici,
Toți cu cap și toți cu dreptul
De-a fi călcători de lege
Și 'ntr'un sat fără de câni:
Astea sânt deocamdată,
Voi, iubiții mei Români,
Marfa cea mai căutată.

O, dar nu te 'nspăimânta :
Nu la noi, se înțelege,
Ci 'ntr'o țară 'ndepărtată,
Supt pământul, pe undeva.

Î N M U Z E U

Iar ulciorul mi-a vorbit,
Vrând, să vede, să mă mustre:
„In colibele lacustre,
Stând pe scaunul cioplit

De-un druid, eu fui podoaba
Tribului întreg; și-mi fu
Drag pe-atunci. O, vezi și tu:
Eu și cu Dalvine roaba,

Fost-am, de-un Etrusc isteț
Peste lac în luntre-aduse,
El sub lavițe-avea puse
Multe altele de preț,

Cari pe-acele vremi senine
 Artă și minuni erau!
 Astăzi hârburi poate stau,
 Bietele, pe-un raft cu mîne!

Și din toate și-a ales
 Capul cetelor illire
 Un ulcior — să nu te mire
 Că suspin așa de des —

Un ulcior și-o roabă, biata!
 Văd trecând pe-aici femeii,
 Și-mi evoc mândrețea ei,
 Și'n etern slăvi-voiu fata

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cea de-acum opt mii de ani!
 Poate albele ei oase,
 Din nămolul apei scoase,
 Poți și tu cu doi-trei bani

Să le vezi aici, străine,
 Ori alt-unde'n vr'un muzeu.
 Am pierit, și ea și eu,
 Când din văile vecine

Au venit arcașii goi,
 Mulți și tari, svârlind tăciunii.
 Au scăpat pe luntre unii
 Dintre-ai noștri, cei vr'o doi.

Insă cei mai mulți pieriră.
 Și de-atunci, pe fund de lac
 Și-astăzi părți din mine zac,
 Iar pe câte le găsiră

Le-au adus aici, punând
 Ciob la ciob, ca să mă 'nchege.
 Ah, dar ce pot înțelege
 Câți îi văd pe-aici trecând?

Văd și ei o oală spartă
 Dintr'un lut sărac și prost:
 Eu, ce 'ntr'alte vremi am fost
 Ultima putință 'n artă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și desenul meu ușor,
 C'un cărbune de pe vatră,
 Mult mai bine-l fac pe-o piatră
 Azi copiii 'n jocul lor!

Tu ai sufletul mai larg,
 Scapă-mă! Ce chin ai stinge,
 Dacă 'n lături m'ai împinge,
 Ca să cad și să mă sparg!“

Cât m'a 'nduioșat ulciorul!
 Și-aș fi vrut să-i fiu pe plac,
 Insă ce puteam să fac?
 Să mă vază păzitorul,

Iar a doua zi, fatal,
Să m'arate prin ziare:
„Un nebun pe cât se pare,
In muzeu, și-un criminal!“

Și-am întors fără speranță,
Ochii și 'ncepui s'admir
Cum stăteau pe raft în șir
Acele de siguranță.

FURTUNA PRIMĂVERII

Precum aduce 'n sârg cu sine
Spre țara de-unde-a fost gonit,
Un rege 'n furie-oștiri străine,
Așa vedeam un vânt grăbit
Cu norii după el cum vine.

Urlând le cârmuia cărarea,
Purtându-i în năvală orbi,
Părea că varsă 'ndepărtarea
Și mii de lupi și mii de corbi
Deavalma, să 'nspăimânte zarea.

Silit-au codrii mari să mugă,
Și 'n turn, de unde-i supăra
Al clopotelor cânt de rugă,
Trăsniră, și-un potop era
Urgia ce-au făcut-o 'n fugă.

Cu ei o noapte 'nfrișată
Ca iadul peste văi trecu:
Dar însăși par'că 'nspăimântată
De-atâta spaimă ce făcu,
De-abia veni, perind de-odată.

S'a dus cum a venit. Departe
Spre-adâncul orizont s'a dus
Și spaime-acum pe-acole 'mparte.
Și iar s'a luminat pe sus
Și râde soarele lui Marte!

POMUL CRĂCIUNULUI

Tu n'ai văzut pădurea, copile drag al meu —
Pădurea iarna doarme, c'asa vrea Dumnezeu,

Și numai câte-un viscol o bate uneori,
Ea plânge-atunci cu hohot, cuprinsă de fiori.

Și tace-apoi și-adoarme, când viscoalele pier
In noaptea asta însă vin îngerii din cer

Și sboară 'ncet de-alungul pădurilor de brad,
Și cântă 'ncet; și mere și flori din sân le cad.

Iar florile s'antină de ramuri până jos
Și-i cântec și luimină și-așa e de frumos!

Iar brazii se deșteaptă, se miră asta ce-i
Se bucură și cântă ca îngerii și ei.

Tu n'ai văzut pădurea, copile drag al meu,
Dar uite ce-ți trimise dintr'însa Dumnezeu.

Un înger rupse-o creangă din brazii cu făclii,
Așa cum a găsit-o, cu flori și jucării.

Departe într'un staul e 'n fașe-acum Isus,
Și îngerii, o, câte și câte i-au adus :

Doar el e bun și 'mparte la toți câți îl iubesc,
Tu vino, și te 'nchină, zi „Doamne-ți mulțumesc“.

GROPARUL

El cântă, să-i treacă din vreme săpând
 Și lucru mai spornic să-i pară,
Și galbene oase le-aruncă pe rând
 Din groapă pe lutul de-afară.
De câte ori însă aruncă vr'un os
Găsește vr'o glumă și-o vorbă pe dos,
 Să râdă de bieteles oase.

O hârcă el scoate din negrul pământ,
 Dar nearuncându-o bine,
Ea cade de-afară de-a dura 'n mormânt,
 „Ce-i hârco? E tartoru 'n tine?
De-ți place șederea cu viii la sfat,
Haid vino vr'odată 'n plimbare prin sat“.
 Iar hârca răspunse: „La noapte!“

Groparul se 'nalță deodată 'nlemnit
 Și-i pierе răsufletu 'n gură.
 Se uită. Nu-i nimeni. Dar cine-a vorbit?
 Căci limpezi cuvintele fură.
 „La noapte!“ Rostite puternic și rar —
 Și-așa fioroase și reci i se par
 Și sapa și lutul și groapa.

El lasă lopata și sapa 'n mormânt
 Și lucrul negata și-l lasă.
 La nimeni pe cale nu spune-un cuvânt,
 Nu spune 'nevastei acasă.
 El pleacă 'ntr'o parte, se 'ntoarce 'napoi;
 Și scapătă ziua, se 'ntunec'apoi
 Și-i noapte, și 'n pat el așteaptă.

Alunecă ușa deodată 'n țâțâni
 Și 'n prag un schelet se ivește.
 Ii scapără ochii și mișcă din mâni
 Și capul îi scade și-i crește.
 Iar oasele-i toate, mișcându-se rar,
 Pe unde se 'ncheie mai mucede par
 Și sună ca sloii de ghiață.

„E frig în morminte, dar tu ne-ai iubit
 Și-ai zis să te caut odată.
 Ce bine-i cu viii și îat'am venit,
 Căci morții au vorbă jurată!“

Groparul întinde, de groază cuprins,
 O mână spre oase, dar brațul întins
 Se 'ncurcă prin recile oase.

El țipă, se scoală și repede-acum,
 Luând într'o mână toporul,
 Impinge scheletul din casă pe drum
 Și trage pe ușă zăvorul.
 Iar mortul de-afară: „Nebune ce ești!
 Pe unul cel singur de geaba-l gonești,
 Că mii eu chema-voi cu mine!

Trezită de tipet, din pat a sărit
 Și-aprinse-un opaiț nevasta.
 „Feritu-ne-a Sfântul și nu ne-a ferit!“
 Ce vorbă ciudată fu asta!“
 Iși vede bărbatul cu ochii 'ncrunțați
 Stând straje la ușe și 'n pumnii 'nceleștați
 Gătite de lovire toporul.

Il strigă pe nume. Se uită 'napoi
 Spre strigăt și lasă să-i cadă
 Toporul din mână și 'n tremur apoi
 In colț el se strânge grămadă.
 Ca unul ce-așteaptă cu groază, stă 'n loc
 Atunci la fereastră deodată poc, poc,
 S'aude-o bătaie de afară.

Sânt mulți, sânt o sută, și alții-s pe drum,
Vin miile-acum să s'adune!
El joc își bătuse de dânșii, și-acum
Puternicii vin să-și răzbune!
Spre sunet se 'ntoarce groparul grăbit,
Li vede, tresare, clipește aiurit
Și mort el rămâne grămadă.

DRUMUL IUBIRII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eu o știu din cartea sfântă,
Și ți-o spun să te ferești!

Baiazid, tălmăcitorul
Vrerilor dumnezeești,
Ale cărui vorbe-arată
Drumul spre-adevăr, precum
Carul de pe cer conduce
Navele spre-al Noptii drum,
Predica 'n moschee-odată:
„Dumnezeu, el ne iubi,
Să-l iubim și noi“. Intr'asta
Ben-Said grăbit veni:

„Mare 'nvățător al nostru
 Ce de-Alah din cer trimis!
 Mi-am pierdut de ieri măgarul
 Și-am avut ast' noapte-un vis
 Să te'ntreb aici pe tine,
 Că tu știi și poți să-mi spui“.
 Baiazid privi la dânsul
 Și-a zâmbit de vorba lui.
 Dar continuă cuvântul:
 „Spuneți, care dintre voi,
 Nu-i convins că peste veacuri,
 Până 'n zilele de-apoi,
 Singura iubire este
 Sfântul drum adevărat?“
 Toți tăcură. Ahmet singur,
 Un bătrân întunecat,
 Ridicându-se, răspune:
 „La ce-a dat-o Dumnezeu?
 N'am știut-o nici odată,
 Spune-mi ce-i, s'o știu și eu!“
 Baiazid încet se 'ntoarse
 Și-arătând pe-acel bătrân:
 „Ben-Said, tu cați măgarul,
 Iată-l ăsta-i, adă-i fân“.

Mi-a rămas aminte vorba
 Marelui învățător.
 Ben-Saizii nu văd alta
 Decât tot durerea lor,
 Și când unii poartă lupta
 Plini de-avânt, grăbiți răsar
 Ben-Saizii să-i încurce
 Cu pierdutul lor măgar.

Iar când vezi că mulți iubirii
Inima tăcuți și-o 'nchid,
Tu de-Ahmet îți amintește
Și de ce-a spus Baiazid

TRICOLORUL

Albastru, Române, ți-e steagul,
Dar știi tu de ce? Să te 'nvăț.
Albastru 'nsemnează ciocoi,
Și tot ce-ți aduni tu cu boii
Din mila căldurii și-a ploii
Al lor e, și-acum și deapururi
Și-al tău, cerșetorule, — un băț,
Dar rabdă, c'o fac din iubire:
Se tem că te duce'n perire
Belșugul, prin traiu cu răsfăț.

Și galben, Române, ți-e steagul,
Iar galbenul spune de voi,
De cei dela pluguri, țăranii,
Voi galbeni de foame sărmanii,
De boale purtate cu anii, —

La scară, și dracul vă ducă!
Stăpânii au scumpe nevoi:
„Va banque“ și dineuri și păsuri,
Și-amante cu cai și mătăsuri,
Și toată nădejdea-i la voi!

Și roșu, Române, ți-e steagul.
Și-un geniu e tâlcul, s'o știi.
Al neamului geniu, vezi-bine:
E roșu de-o tristă rușine,
Că vremea 'ndreptării nu vine,
Că tot mai cu multe mâni
Ne-ajunge voitul dezastru:
Abisu 'ntre galben și-albastru —
Satano, de unde ne vii?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ISUS LA ÎMPĂRATUL

Pe-o stradă largă 'n Nazaret
Copiii se jucau grămadă,
Și-ajunseră din joc la sfadă.
O tânără femeie 'n cet
 Venia spre ei pe stradă.

Văzu că tocmai fiul ei
Plângea și se sbătea, și toată
Spre el sbiera 'nglotita gloată.
Iar ea a 'ntrat să vadă ce-i
 Și fiul să și-l scoată.

Porni apoi cu el pe drum
Și blândă i-a vorbit cuvinte:
„Sânt răi, îi știi, și fără minte.
Ori tu ești vinovat acum,
 Ori toată gloata minte“.

Abia vorbind de multul plâns,
 Răspunse rugător certatul:
 „M'au dus legat la împăratul,
 Și m'a durut, că prea m'a strâns
 Cu lanțul lui, soldatul.

„Dar nu e, mamă, vina mea.
 Ei se jucau aici de-a hoții.
 Dup'un tâlhar fugeau cu toții,
 Să-l ducă la 'mpărat să-și ia
 Pedeapsa 'n rînd cu soții.

„Acesta, mamă, mai ștregar,
 Fugi din joc pe câmp afară
 Și toți soldații-atunci strigară:
 Pe cine 'om duce acum tâlhar,
 Să-l batem jos, la scară?

„Le trebuia un hoț mișel,
 Și-atunci văzui că unul vine,
 S'opri și arătă spre mine:
 Să-l ducem p'ăsta mititel,
 Și iese jocul bine.

„Eu, mamă, nu eram în joc,
 Priveam așa, ca ș'altă dată.
 Și când mi-au zis: Ei, haid la plată!
 Eu n'am vrut să mă mișc din loc,
 Că n'am vrut să mă bată.

„Șiatunci cu ghionturi m'au împins
 Să merg cu hoții la 'mpăratul
 Și m'a legat de mâni soldatul,
 Iar eu plângeam, de ce m'au prins?
 Să-și prindă vinovatul!“

Așa i-a zis. Și-l asculta
 Maria, cu dureri ascunse.
 Dar ea tăcu și nu răspunse,
 Ci'n suflet, în adânc ofta
 De-o jale ce-o pătrunse.

Eu ered că presimția de-atunci
 Că jocul lor o să mai vie:
 Hristos când fiul o să-i fie,
 Va fi bătut și pus la munci
 Și dus la 'mpărăție.

Și-acești copii, când vor fi mari,
 La Hanna lor au să-l pârască,
 Iar El va sta să-l răstignească
 De bună-voie 'ntre tâlhari,
 Ca scrisul să'mplinească!

COLINDĂTORII

Cad fulgii mari, încet zburând,
Și'n casă arde focul,
Iar noi pe lângă mama stând,
De mult uitaram jocul.
De mult și patul ne-aștepta,
Dar cine să se culce?
Rugată, mama repeta
Cu glasul rar și dulce

Cum sta pe paie 'n frig Hristos
In ieslea cea săracă,
Și boul cum sufla milos
Căldură ca să-i facă,
Drăguț un miel cum i-au adus
Păstorii dela stână
Și îngeri albi cântau pe sus,
Cu flori de măr în mână.

Și-auzi! Răsar cântări acum,
 Frânturi dintr'o colindă,
 Și vin mereu, s'opresc în drum,
 S'aud acum în tindă —
 Noi stăm cu ochii pironiți
 Și fără de suflare:
 Sunt îngerii din cer veniți,
 Cu Leroi, Domnul mare!

Ei cântă'nălțător și rar
 Cântări de biruință,
 Apoi se'ntore și plâng amar
 De-a Judei necredință,
 De spini, de-ostași, și e'a murit...
 Dar s'a deschis mormântul
 Și El acum e'n cer suit
 Și judecă pământul.

Și până nu tăceau la prag,
 Noi nu vorbeam nici unul —
 Sărac ne-a fost, dar cald și drag
 În casă-ne Crăciunul.
 Și când târziu ne biruia
 Pe vatra caldă somnul,
 Prinș vis vedeam tot flori de măr
 Și 'n fașe mic pe Domnul.

CETATEA NEAMȚULUI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sânt cu ceară picurate
Filele 'n bucoavna mea,
Dar cetesc cum pot în ea.
Spune-acolo de-o cetate
Care „Neamțul“ se numea
Și-au zidit-o, spune 'n cronici,
Nemți germani sau teutonici.

E ruină azi de veacuri,
Unde-o fi? Vezi asta-i greu!
Cine credeți că sunt eu
Ca să știu atâtea fleacuri!
Cui va ști, îi dau un leu.
Zici că afli 'n cărți de școală?
Aș! Rămâi cu mâna goală.

Deci în ceasul dimineții,
 Când prânzesc acei ce au,
 În cetate-aici erau
 Lângă comandantul pieții,
 Toți străjerii și-așteptau,
 Povestind și 'ntinși pe iarbă,
 Chisălița să le fiarbă.

Dar, pe când Guzman răstoarnă
 Mămăliga din ciau,
 Din clopotniță Tăun
 Sun' afurisit din goarnă.
 Unu-i strigă: Ești nebun!
 Altul: Ce-ai tu dacă strigă?
 I-o fi dor de mămăligă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar se 'ntorc spre zid plăeșii;
 Văd pe șes un nor de oști.
 „Măi Istrate, tu-i cunoști:
 Turcii sunt? — „Ba, par'că Leși,
 Vin încoace“. — Păi, sunt proști?
 Bat și ei cel drum, ca mînzul,
 Să ne strice nouă prînzul“.

Leși erau. Sobiesky-Vodă
 Rătăci pe-aici prin văi,
 Căci pe-atunci era la modă
 Vara, când plecau la băi,
 Regii meșteri în bătăi
 Să-și ia drumul încotrova
 Totdeauna prin Moldova.

Și plecau fără merinde,
 Căci așa era bonton,
 Să mănânce tot plocon,
 Ce puteau ici colo prinde.
 Dar acel slăvit Ion
 Iși avu 'n desagi slănina
 Și-i pierdu, să-i bată vina!

Deci cu oști, vestitul rigă,
 Cum umbla pe-aici flămând,
 Și simți, prin văi trecând,
 Aburi calzi de mămăligă,
 Știu și eu ce-i dete 'n gând,
 Că-și opri deodată pasul,
 Tot trăgând în vânt cu nasul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„E vr'un praznic în cetate.
 Ștefan Vodă... El mi-ar da!“
 — „Cred că nu, Măria Ta,
 Că-i un drac și jumătate,
 Nu prea dă, că-i el așa“.
 — Mie nu? Să 'ncrunt sprânceana!
 Eu ori el bātu Vieana?

„Domn ca mine cât trăiește
 Nu-i deprins să'nghită 'n sec“
 Iar un general zevzec,
 Răspunzând în latinește,
 Zise: Dobre ciolovec —
 Și 'ntinzând sub zid armata,
 Iată-l ciolovecul gata.

Și bum-bum apoi cu tunul,
 „Fire-ar ei de răs, Poleci!
 Mai pe vine să te pleci,
 Cărlănaș! Și dă ciauunul
 Mai deoparte, tu Berheci,
 Că ni-l sparg cu 'mpușcătura —
 Măi Spancioc, mai ține-ți gura“ .

Dar plăeșii din cetate
 Răspundeau vârtos și ei:
 Comandantul Onofrei,
 Cel cu pletele 'ncurcate
 Și cu straiu 'ncins cu tei,
 Dând adânc zăvorul porții,
 Se sbătea ca 'n ceasul morții.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și-au bătut o săptămână
 Leșii 'n zid; dar zidul, prost,
 Sta pe loc, pe cum a fost.
 Insuși riga, într'o mână
 C'un pistol, din adăpost,
 Da pe Ștefan la toți dracii
 Și 'mpușca la rând — copacii.

Deci văzând că nici nu-l lasă
 Să se ducă 'n treaba lui
 Și nici pomeneală nu-i
 De-al pofti la el la masă,
 Și flămând — vai, ce mai spui —
 O luă mai pe deoparte,
 Pe genunchi scriind o carte.

„Hai și descueți odată!
 Și tovarăși să vă fim.
 Mândru cântec ce mai știm,
 Marș francez, fără de plată.
 Nu vi-e milă că perim?
 Poate-o ploaie să ne-apuče...
 Nu știm drumul, că ne-am duce“.

După ce-au citit pitacul,
 Onofrei ieși pe zid:
 „Măi Poleci, eu vă deschid,
 Dar să nu vă pue dracul
 Să mințiți, că — vă ucid!
 Iar de marșuri mi-e cam scârbă,
 Trageți-mi mai bine-o sârbă!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iată poarta se descue.
 Leșii 'n vale, pe sub plopi,
 Se crucesc, se cred miopi —
 Ce văd ei? Din cetățuie
 Doi cu doi, vre-o zece schiopi.
 Onofrei ridică tonul:
 „Un, doi, un! Și stați plutonul“.

Cu sprâncenile 'neruntate,
 Strigă Rex: „Sto pojo boi?
 Cine dracul sunteți voi?“
 — „Noi? Plăeșii din cetate.
 Zece-am fost, periră doi“.
 Rex făcu o mutră lungă,
 De credeai că vrea să 'mpungă.

„Pentru voi a fost gâlceava?
 Dar boerii?“ — „Ce gândești!
 Noi să știm? Prin Tîrchilești“.
 „Domnul unde-i?“ — „E'n Suceava“.
 „Dar poporul? — „La Ploești“.
 „Drace, asta-i de poveste!
 N'ați ascuns prin turn neveste?“

„Noi? Da ce, ni-e mintea slabă?
 Noi suntem creștini curați:
 Aștia nu sunt însurați,
 Eu de zece ani n'am babă.
 Voi după femei umblați?
 Sbârlea are 'n Huși, săracul,
 Și-i urâtă, goală-dracul!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Dar comori ascunse 'n oală
 Și 'ngropate!“ — „Oale, spui?
 Le-am lăsat să facă pui.
 Una-i știrbă și-alta goală:
 Nici o pricopseală nu-i!
 De le vrei plocon, ori pradă —
 Ia fugi, Sbârleo, și le adă!“

Rex atunci: „Vă tai grămadă!“
 Dar a stat cu mâna 'n sus,
 Căci aminte și-a adus
 Că-i e teaca fără spadă:
 În Liow zălog și-a pus
 Spada cea cu steme duble
 Pentr'un pol și două ruble!

Dând din mâni ca cel ce-alungă
 Gânduri rele: „Eu sunt bun.
 Apropo, ce- am vrut să spun?
 Onofrei, te văd cu pungă,
 Dă-mi o mână de tutun.
 N'am fumat de-o săptămână,
 Pune-l aici, te rog, în mână“.

Ș-aprinzând chibritu 'n pripă,
 Mulțumit privea la fun.
 „Onofrei, să-mi spui acum“,
 Și-apăsa cu unghia 'n pipă,
 „Cum mi-ai stat tu mie 'n drum?
 Nu știai tu de-a mea faimă,
 Ca să stai năuc de spaimă?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Dar glumesc așa! mă iartă,
 Ești erou, s'a hotărît,
 De și porți pe după gât
 Traistă... hai, și nu-i deșartă?
 O văzui numai decât —
 Ai într'însa plumbi, de toate,
 Brânză, caș și pâine poate?“

„Brânză nu, dar am pogace
 Ș'usturoiu, Măria Ta“ —
 „Usturoiu! Și-l poți mânca?
 Dar la urmă cui îi place...
 Mon Dieu! Nu te supăra:
 Tot făcurăm noi doi pacea:
 Ia să văd, cum e pogacea?“

Și-apucând cu mâni grăbite,
 Rupt de foame, ca un lup,
 Rupe Rex, cu toți rup, —
 „Onofrei al meu, iubite,
 Vin la neica să te pup!“
 Și-l pupa viteazul rigă
 Și 'ndopa la mămăligă.

Ce-a mai fost, puțin ne pasă,
 Au plecat Polonii 'n sus,
 Iar Plăeșii 'n jos s'au dus
 La Neculcea drept acasă,
 Iar acesta 'n cărți i-a pus.
 Și din Dorna până'n Tulcea,
 Toți cetesc ce-a scris Neculcea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

P S A L M

Inchinați-vă popoare!
Dumnezeu e bun —
El a pus în soare focul
Verii-a tot încălzitoare.
Inima-i e sfântul soare,
Și-alte lumi el pune 'n locul
Lumilor ce-apun.

Inchinați-vă popoare!
Dumnezeu e drept!
Binecuvânta-va anii
Celui ce 'n dreptate moare,
Insă jalnic plângătoare
Vor avea-o 'n veci tiranii
Inima din piept!

Inchinați-vă popoare!
Dumnezeu e sfânt —
Cel ascuns e 'n veci de față,
Cel etern într'una moare,
Vă 'nchinați, că 'nvingătoare
El renaște-a sa viață
Dintr'al său mormânt.

I M N

Regelui nostru și-acum
Și-apururi mărire și-onoare!
Din cer serafimii scoboare
Cu săbii de foc să'neconjoare
Și sfânta-i persoană și tronul,
Și pace să fie-al său drum!
 Și pace-al său drum
 Să-i fie,
Și faima-l urmeze 'n veci!

Glorie- urmașilor săi!
Să poarte prin veacuri cu fală
Coroana și haina regală,
S'oprească dușmanii 'n năvală
Și, mândri, Române, să'nalțe
Renumele fiilor tăi!
 Al fiilor tăi
 Renumere,
Din margini la margini de lume!

Ție salutul suprem,
Pământule-al țării străbune!
Eroic fanfara răsune,
Din munți și din văi s'adune
Să-și apere steagul voinicii
Și limba și legea ce-avem —
 O limbă ce-avem
 Și-o lege,
Și-o patrie sfântă și-un Rege!

VOCI DIN PUBLIC

UNUL DIN HIGH-LIFE

Iar omul în lume se naște
Cuminte-ori netot,
Și scopul sau ultim: să caște.
Trudit că vieții nu poate
Să-i afle menirea și rostul,
Cumintele cască; iar prostul
Stă gură căscată la toate —
Și-atâta e tot.

VORBEȘTE MAGARUL

Intrat-ar fi'n sfânta cetate
Știutul Isus,
De nu l-aș fi dus eu pe spate?
Clădirăți de geaba sofismul —
Puteam să-l asvârl de pe mine,
Și-adio, Isuse, cu tine!
Dar vrui ca să nasc creștinismul,
Voi ce-aveți de spus?

EXPLOATAȚII

Plec capul puternic, iar jugul
 Imi geme pe gât.
 Dar fără de mine nici plugul,
 Nici carul! Din negur' adâncă,
 Prin mine se 'nalță popoare.
 Eu ar, gâfâind pe răzoare,
 Ovăzul, doar caii-l mănâncă,
 Nu boii. Și-atât.

UNUL DELA MARCUȚA

Aici sunt nebunii? Și-afară
 Cuminții? Frumos.
 S'aude gâlceavă și-ocară,
 Discută bărbații politici
 Și toți decadenții fac gură,
 Pe stradă dau ghionturi și'njură
 Sergenții și vajnicii critici —
 Ce lume pe dos!

POVESTEȘTE SCUTUL

Fragment

In trupul meu de bronz scobise dalta
Pe-un Gal voinic, pe spate cum se frânge,
C'o lance 'n dreapta lui și 'n piept cu alta.

In fulgerul durerii mari el strânge
Pe tâmple mâna ce ținuse scutul
Căzut acum pe câmpul plin de sânge.

Veni de peste munți necunoscutul
Iber la noi, și 'n iscusita-i minte
Și 'n sprintenele-i mâini îmi e 'nceputul.

De-ași fi putut să știu mai de'nainte
Ce rane-adânci va face 'n mine fierul,
Mai bine-ași fi rămas lichid fierbinte!

Cumplit un vrăjitor a fost Iberul —
 Eu, vechiu de mii de ani, arune blesteme
 Și-acum pe el, și nu-l mai ierte cerul!

În bronzul meu vrăji grozava vreme
 Ce-avea să vie-apoi, și-a pus otravă
 În vorbele ce-ornau un șir de steme.

Tu nu 'nțelegi. A fost sub o dăbravă,
 Și-amurg pe văi, când se lovără frații,
 Tăcuți și iuți și'n furie grozavă.

Doi nori ce vin și-aduc, întunecații,
 Potop și noapte spre-a 'nspăimânta pământul,
 Așa curgeau pe urma lor bărbații.

Sălbatic își cântau cu vuet cântul
 Din buciune și guri, și-alungul văii
 Urla, pornit de-amurgul rece, vântul.

Vai! nu s'ar bucura de-apururi răii
 De binele ce-l vor! când vrutul bine
 Ar fi să-l ia prin spaimetele bătaii!

Din nord veni Lodun cu oști străine —
 Lodun al meu, aceasta ți-e răsplata,
 Să 'nfigi acum și fier străin în mine?

Din nord veni cu cei deapururi gata
De-a 'ncepe-un rău, cu Gali de peste ape,
Și 'n miază-zi Iberi el ridicat-a,

Să n'aibă Dardul nici un loc să scape.
Doi frați erau! Și mulți ce 'ncepe-o lume,
Dar vai, pe doi de-o mamă nu-i începe!

Curgeau de sânge-acum șiroaie 'n spume,
Cu pumnii se isbeau, mușceau cu dinții,
De gâturi se 'nceleștau să se sugrume,

Și-ai tăi cântară cântul biruinții,
O, Dardul tu, c'al tău era să fie,
Ce ție ți-au lăsat murind părinții.

Vai tu Lodune, tu, cel vecinic mie
Dorit și drag, tu cel frumos, cu brațul
Voinic și demn de marea ta mânie,

De ce n'ai vrut să-ți judeci tu nesațul
De-omor, Lodun, și n'ai putut, nebune,
Să nu-ți întinzi tu singur ție lațul!

Noi doi ne-am fost așa de dragi, Lodune,
Și-așa de bine-ți stam pe mâna stângă,
O spui și-acum și-apururi o voiu spune,

Căci nu știa nici unul să mă strângă
Așa de cald la piept și să mă poarte
Mai sprinten și dibaciu gătit să frângă .

Cu trupul meu și lănci și-alt-fel de moarte
Ne fu'mpreun' așa de dulce traiul,
Și-așa de-amar ne ajunse-amara soarte!

Căci nu eram al tău. Iar Dardul, craiul,
El nu te-a dat, căci vorb'avea jurată,
Dar minte n'aveai tu, să-i judeci graiul.

Bătrânul rege Olen, al vostru tată,
A pus pe-acel Iber să sape 'n mine;
Că nu va trece scutul niciodată

Din casa lui de regi în mâini străine.
Pe Dardul l-a jurat să aibă lege
Acest cuvânt. Și toate-ar fi fost bine,

Dar n'ai putut, Lodune, tu'nțelege!
„Il vreau“ ai zis. „De nu-mi faci bucuria
Atunci să știi, tu frate-al meu și rege,

„Că am să viu cu oști, să-ți iau domnia,
Și-atunci va fi al meu de sine-și scutul!“
Dar scump, Lodun, plătit-ai nebunia!

Depart e de mine-acum trecutul
 Acelei vremi, dar uneori se sbate
 Un sunet surd și jalnic prin tăcutul

Și mortu-mi bronz, și urechile plecate
 Spre mine se uimesc ca de o minune:
 Sânt vechi și-amare gemete'necate

De câte ori cutremurat, Lodune,
 Gândesc la voi, cum vă lovirăți, bieții,
 Eu n'aș mai vrea să spun dar Galul spune

Tăcuți și iuți, tu'n focul tinereții
 Și prea zglobiu, iar Dardul înțeleptul,
 Voinic ce sta la mijlocul vieții.

Nici tu, nici el nu vă ferirăți pieptul;
 N'ați vrut să știți de gloate, de nici una,
 Ci, orbi venind, v'ați și lovit deadreptul.

Vai mie-atunci și-acum și totdeauna!
 Vai, fugi, Lodun, că iadul se deschide.
 Vai fugi acum, că fulgeră furtuna!

Pe Dardul tu, o, n'o să-l poți ucide,
 Că-l apăr eu! Și-mi știi, Lodune, jocul!
 Vai, tot nu-l știi! Și-avui gânduri perfide,

Să-i cad în mână, să-ți descoper locul,
Să-l las, trăgându-mi însumi, ca să cadă,
Dar n'aveai tu puteri de-un fel cu focul

Din largul piept, și-ar fi putut să vadă
Și unul mult mai slab că'n scut fîi este
Puterea ta, și nu'n voinica spadă.

Năluci păreați, grozave, din poveste;
Și multă vreme zăngănit-a fierul
Lovit de fier, și'n urmă, făr'de veste,

Văzui pe-un Gal — vai, nu-l mai ierte cerul
Pe cel ce-a scris și chipuri și cuvinte
In bronzul meu că demon fu Iberul!

Venind cu Gali, purtai și tu vestminte
Ca ei, Lodun, și te văzui deodată,
Precum te-a'nchipuit mai de'nainte

Iberu'n bronz cu mâna ridicată
La cap, pe spate-adânc cum ți se frânge
Voinicul trup de-o sulii'aruncată.

Iar scutul jos, pe câmpul plin de sânge!
Un vaet străbătu prin noaptea sură,
Dar nu al tău! Și-atunci simți că strânge

Mai tare Dardul pumnii pe-armătură
 Și-apoi, plecat deasupra-ți sărutat-a
 Și-obrajii tăi cei reci și moarta gură,

Și iarăș a gemut! „Să'mpaci pe tata!“
 Dar râse-atunci un glas cu-așa putere,
 Că însuși mortul parcă ridicat-a

Spre deal a clipă lănceda-i vădere.
 Și rece'ntr'al meu bronz trecu fiorul,
 Căci glasul cunoscui, sau fu părere?

S'a'ntors Dardul mirat. Și vrăjitorul
 Sta drept și'nalt, și l-am văzut o clipă
 Pe câne-acolo'n deal, pe-aducătorul

Iberilor din sud. Cum jalnic țipă
 Când vede-al său copil în flăcări mama,
 Așa țipând, sări Dardul în pripă

Și groaznic i-a vuit pe trup arama
 Bătea și vânt și-ardeau stejarii tare,
 Căci neagră noaptea când și-a întins marama,

Păduri ei și-au aprins, să aibă zare.
 Și'ntregul câmp o spaimă și o minune,
 Dintr'alte lumi fantastic'arătare

De umbre și lumini jucând nebune,
 Și'n jocul lor mulțimi deavalma toate.
 Ce iuți se risipeau ca să s'adune,

Trecea 'mpărțind amestecul de gloate,
 Dardul, trecea ca volbura ce norii
 Deavalma-i svârle și mugiri le scoate,

Trecea 'ngrozind cu strigăt luptătorii,
 Cu lancea lui, cea cât un brad de lungă,
 Gonia pe câmp, pe văile strâmtorii.

Pe câne-acum, pe câne să-l ajungă!
 Cu salturi se piteau Iberii 'n cale,
 Și Galii se fereau să nu străpungă.

Iar când ajunse-apoi departe 'n vale,
 Iberul se opri și 'ntors el stete:
 „Aici Dordul, e piatra morții tale.

Și-a pus-o cel ce moartea azi ți-o dete!“
 Și-o piatr'acolo sta, cum pun Ligurii,
 Mormântul celor buni ca să-i arete.

Grozave-au fost batjocurile gurii
 Acestui om! Și cum făcu de puse
 Acolo piatra 'n marginea pădurii?

Dar vorba asta cea din urmă-i fuse!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ȘIRUL POEZIILOR

	<u>Pag.</u>
Mama	5
Lupta vieții	8
Ștefăniță-Vodă	10
Sub patrafir	14
Scara	18
Bradul	21
Unul ca o sută	23
Pașa Hassan	24
Noi vrem pământ	28
Hafis	31
Voichița lui Ștefan	33
Doina	37
La Paști	42
Seara	45
Minciuna creștinilor	49
În miezul verii	53
Iarna pe uliță	57
Flăcări potolite	62
Cântec	70
Din copilărie	72
Ispita	76
Vântoasele	80
Dragoste învrăjbită	85
Fata mamei	97
Prutul	100
Decebal către popor	104
Fragment	107

	<u>Pag.</u>
Pe deal	109
Corbul	117
Baladă	119
Nebunul	122
Din adâncimi	126
Roata morii	128
Legenda rândunelei	135
Ideal	139
Ștrengărul văilor	148
Cuscri	151
O noapte pe Caraiman	156
Muntele rătăzit	158
Șarpele'n inimă	162
Concertul primăverii	165
Floarea scarelui și macul	168
Spadă și corăbii	173
În șanțuri	177
O poveste veselă	179
Bordei sărac	184
Umbră	187
Pace	189
Prin Mehadia	191
Dintr'o poveste	194
În muzeu	196
Furtuna primăverii	200
Pomul Crăciunului	202
Groparul	204
Drumul iubirei	208
Tricolorul	211
Isus la Împăratul	213
Colindătorii	216
Cetatea Neamțului	218
Psalm	226
Imn	228
Voci din public	230
Povestește scutul	232

ACEST VOLUM S'A TIPĂRIT
IN ATELIERELE
„CARTEA ROMĂNEASCĂ”,
IN LUNA MARTIE, 1941